

Euroopan unionin
neuvosto

**Bryssel, 13. lokakuuta 2022
(OR. en)**

13548/22

**INST 372
POLGEN 134
COMPET 792
CODEC 1517**

SAATE

Lähettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	13. lokakuuta 2022
Vastaanottaja:	Neuvoston pääsihteeristö
Kom:n asiak. nro:	COM(2022) 518 final
Asia:	KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE EU:n lainsäädäntö: toimiva täytäntöönpano, tulokuntoinen EU

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2022) 518 final.

Liite: COM(2022) 518 final

Bryssel 13.10.2022
COM(2022) 518 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

EU:n lainsäädäntö: toimiva täytäntöönpano, tulokuntoinen EU

EU:n lainsäädäntö: toimiva täytäntöönpano, tulokuntoinen EU

I. JOHDANTO

Euroopan unioni on oikeusyhteisö, joka perustuu jäsenvaltioiden yhteisille arvoille. EU:n lainsäädännön soveltaminen ja täytäntöönpano sekä oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen ovat sen kulmakiviä. Lainsäädäntö on EU:n paras keino ohjata EU:sta koituvia hyötyjä ihmisille, yrityksille ja ympäristölle. EU:n lainsäädännön ensisijaisuuden periaate pohjautuu jäsenvaltioiden tasa-arvoisuuden periaatteeseen perussopimuksia sovellettaessa. Sen avulla varmistetaan yhtäläiset oikeudet kaikille EU:ssa, mikä tarkoittaa sitä, että kaikkia EU:n lainsäädännön säännöksiä on tulkittava ja sovellettava samalla tavalla kaikissa jäsenvaltioissa. Lainsäädäntö on perusta, jonka avulla EU voi hyödyntää sisämarkkinoita parhaalla mahdollisella tavalla, ohjata siirtymää kohti nykyistä vihreämpää ja digitaalisempaa Eurooppaa sekä suojata ja edistää arvojamme, tehokasta oikeudellista yhteistyötä ja unionimme turvallisuutta. Tämän vuoksi sääntöpohjainen järjestelmä on EU:n vision ytimessä niin Euroopassa kuin maailmanlaajuisestikin: se on yhdenvertaisuuden, demokratian ja perusoikeuksien kunnioittamisen edellytys. Komissio on sitoutunut tehostamaan työtään, jonka tavoitteena on edistää ja ylläpitää ihmisten oikeuksia, perusvapauksia ja oikeusvaltioperiaatetta. Esimerkiksi vuosittaisten oikeusvaltiokertomusten¹, Euroopan demokratiatoimintasuunnitelman² ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan³, jäljempänä 'perusoikeuskirja', täytäntöönpanoa koskevan uudistetun strategian kaltaisissa keskeisissä toimintalinjoissa yhdistyy mitä tehokkaimmalla tavalla se työ, jonka tavoitteena on vahvistaa EU:n oikeudellista ja demokraattista perustaa.

EU:n lainsäädännön täytäntöönpano on tämän tavoitteen kannalta olennaisen tärkeää. Se on yksi komission ydintehtävistä: EU:n perussopimuksissa komissiolle annetaan "perussopimusten valvojan"⁴ – ja laajemmin EU:n lainsäädännön valvojan – rooli. Tämän kokonaisvaltaisen tehtävänsä nojalla komissiolla on keskitetty vastuu täytäntöönpanosta. Keskeinen tapa, jolla se hoitaa tätä tehtävänsä, on yhteistyö jäsenvaltioiden kanssa. Lisäksi komissio seuraa sitä, miten jäsenvaltiot panevat EU:n lainsäädännön täytäntöön ja soveltavat sitä. Tässä tiedonannossa kuvataan seikkaperäisesti, miten komissio toteuttaa tätä tehtävää, kun EU:n lainsäädäntöä valmistellaan, saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, pannaan täytäntöön ja sovelletaan käytännössä. Samalla tavoin kuin komissio keskittyy oikeusvaltioperiaatteen noudattamista suojellessaan ehkäisemään ongelmien syntymistä, myös EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon kannalta oleellisinta on estää lainsäädännön rikkominen jo ennalta. Komission ja jäsenvaltioiden välinen päivittäinen yhteistyö on hyvin tärkeää, jotta voidaan varmistaa, että lainsäädäntöä aletaan noudattaa varhaisessa vaiheessa. Usein

¹ Komission tiedonanto "Oikeusvaltiokertomus 2022 - Oikeusvaltiotilanne Euroopan unionissa", COM(2022) 500 final.

² Komission tiedonanto Euroopan demokratiatoimintasuunnitelmasta, COM(2020) 790 final.

³ Komission tiedonanto "Strategia perusoikeuskirjan soveltamisen vahvistamiseksi Euroopan unionissa", COM(2020) 711 final.

⁴ Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 17 artikla.

joudutaan kuitenkin turvautumaan rikkomusmenettelyihin sekä mahdollisuuteen saattaa asia Euroopan unionin tuomioistuimen, jäljempänä 'unionin tuomioistuin', käsiteltäväksi, jos EU:n lainsäädäntöä on rikottu.

Lainsäädännön tehokkaalla täytäntöönpanolla varmistetaan, että ihmiset ja yritykset EU:ssa voivat alkaa hyödyntää yhteisesti sovittuja sääntöjä mahdollisimman pian ja luottaa siihen, että heidän perusoikeuksiaan kunnioitetaan aina riippumatta siitä, missä he asuvat tai työskentelevät EU:ssa. Tämän vuoksi komissio tukee jäsenvaltioita varhaisessa vaiheessa, kun EU:n sääntöjä aletaan saattaa osaksi kunkin jäsenvaltion oikeusjärjestystä. Näin varmistetaan EU:n lainsäädännön asianmukainen täytäntöönpano ja soveltaminen alusta alkaen. Tämä selittää, miksi pelkästään rikkomusmenettelyjä koskevat luvut eivät välttämättä kuvaa kovin hyvin niitä täytäntöönpanon valvontaan liittyviä komission toimia, joiden tavoitteena on estää rikkomiset jo ennalta ja lopettaa ne mahdollisimman pian, jos niitä kuitenkin tapahtuu.

Komission ja jäsenvaltioiden hallitusten lisäksi on myös muita toimijoita, joilla on keskeinen asema EU:n lainsäädännön tehokkaassa soveltamisessa. Joillakin niistä, kuten jäsenvaltioiden tuomioistuimilla sekä kilpailu- ja sääntelyviranomaisilla tai kuluttajaviranomaisten ja riippumattomien tietosuojaviranomaisten kaltaisilla lakisääteisillä elimillä on virallinen rooli. Myös kansalaisyhteiskunnan edustajat ja yksityishenkilöt voivat auttaa kiinnittämään huomiota mahdollisiin rikkomisiin ja tarpeeseen korjata ne.

Tässä tiedonannossa kerrotaan, miten komissio on syventänyt ja kehittänyt täytäntöönpanon valvontaan liittyvää työtään. Tavoitteena on varmistaa, että EU:n lainsäädäntöä noudatetaan samalla tavalla kaikissa jäsenvaltioissa, sekä maksimoida täytäntöönpanoon ja sen valvontaan liittyvästä komission työstä saatavat hyödyt, jotka vaikuttavat konkreettisesti EU:ssa asuvien ihmisten jokapäiväiseen elämään.⁵

II. EU:N LAINSÄÄDÄNNÖN HYÖDYNTÄMINEN

Ihmiset ja yritykset odottavat, että EU:n yhteisesti sovitut säännöt pannaan viivytyksettä ja asianmukaisesti täytäntöön tai saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä ja että jäsenvaltiot soveltavat niitä kaikilta osin. EU:n sääntöjen täytäntöönpano on keskeistä EU:n toimintapolitiikkojen toteuttamisen kannalta ja liittyy erottamattomasti myös niiden suunnitteluun. EU:n lainsäädännön kehittäminen on perusteellinen prosessi, jossa arvioidaan nykyistä kansallista ja EU:n lainsäädäntöä, järjestetään julkisia kuulemisia sekä arvioidaan lainsäädännön ympäristöön kohdistuvia, sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia.⁶ Lainsäädännön antamista edeltää osallistava ja avoin lainsäädäntömenettely, johon osallistuvat Euroopan parlamentti ja neuvosto. Näin poliitikot ja päätöksentekijät voivat kertoa näkemyksensä siitä, miten käsittelyssä olevat lait pannaan täytäntöön käytännössä.

⁵ Tämä tiedonanto perustuu aikaisempiin tiedonantoihin, joissa määritetään toiminnalliset puitteet ja säännöt kanteluihin ja rikkomisiin liittyville komission toimille, mutta se ei korvaa niitä. Ks. etenkin komission tiedonanto ”EU:n lainsäädäntö: parempiin tuloksiin soveltamista parantamalla” (C(2016)8600), jäljempänä ’vuoden 2016 tiedonanto’.

⁶ Parempaa sääntelyä koskevien suuntaviivojen (3.11.2021) mukaisesti https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_fi

Jotta annetuilla säädöksillä saadaan aikaan toivottu vaikutus, niitä on sovellettava kaikissa jäsenvaltioissa kokonaisuudessaan, asianmukaisesti, tasapuolisesti ja oikea-aikaisesti.

Oikeus työskennellä ja harjoittaa liiketoimintaa missä tahansa EU:n alueella

Ammattipätevyyden tunnustamista koskevien EU-sääntöjen ansiosta eri alojen ammattilaiset voivat nyt tarjota palveluitaan kaikkialla EU:ssa aiempaa helpommin, ja samalla taataan aiempaa parempi kuluttajansuoja. Jäsenvaltiot olivat kuitenkin panneet nämä säännöt täytäntöön epäyhtenäisesti, ja joissakin jäsenvaltioissa työntekijöitä ja yrittäjiä koskevat menettelyt olivat raskaampia kuin toisissa jäsenvaltioissa. Rikkomusmenettelyjen tuloksena jäsenvaltiot muuttivat lainsäädäntöään. Näin varmistettiin, että kansalaiset ja yritykset voivat hyödyntää näistä säännöistä koituvia etuja. Lisäksi jäsenvaltiot poistivat sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa käsittelevän työryhmän kanssa tehdyn yhteistyön seurauksena 217 ammattia niiden ammattien luettelosta, joiden osalta edellytettiin ammattipätevyyden ennakkotarkastusta. Tämän ansiosta työntekijöiden on tätä nykyä helpompi tarjota palveluitaan näissä jäsenvaltioissa.

Myös jäsenvaltioiden **sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista** on parannettu, jotta ihmiset voivat käyttää liikkumisvapauttaan aiempaa tehokkaammin. Suojellakseen työntekijöiden vapaata liikkuvuutta ja edistääkseen sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista komissio aloitti kahta jäsenvaltiota koskevat rikkomusmenettelyt. Jäsenvaltiot olivat myöntäneet niissä työskenteleville EU:n kansalaisille tavanomaista pienempiä perhe-etuuksia, koska perheiden lapset asuivat jäsenvaltiossa, joissa elinkustannusten katsotaan olevan pienemmät kuin näissä kahdessa jäsenvaltiossa. Näistä tapauksista toisessa tuomioistuimessa on jo vahvistanut komission kannan ratkaisullaan, jonka mukaan perhe-etuuksien mukauttaminen edunsaajien lasten asuinvaltion mukaan on laitonta.

Rajatylyttävien ongelmien ratkaisemiseen tarkoitettun **SOLVIT**-yhteistyömekanismiin avulla mahdolliset EU:n lainsäädännön rikkomistapaukset voidaan tunnistaa jo varhain ja rikkomisesta kärsineiden yritysten ja yksityishenkilöiden ongelmat voidaan ratkaista nopeasti. Mekanismin avulla puututaan käytännön ongelmiin ja esteisiin, joita ihmiset kohtaavat työskennellessään, asuessaan tai harjoittaessaan liiketoimintaa muissa jäsenvaltioissa.⁷ SOLVIT-verkoston muodostavat kansalliset viranomaiset tekevät yhteistyötä EU:n sääntöjen soveltamiseen liittyvissä kysymyksissä ja hyödyntävät laajasti komission antamaa apua ja asiantuntemusta.⁸ Kansalliset SOLVIT-keskukset etsivät ratkaisuja monenlaisiin yksilöllisiin tilanteisiin, minkä lisäksi ne auttavat tunnistamaan ja ratkaisemaan EU:n lainsäädännön soveltamiseen liittyviä rakenteellisia ongelmia.⁹

⁷ Komission suositus, annettu 17 päivänä syyskuuta 2013, SOLVIT-ongelmanratkaisuverkkoa koskevista periaatteista, C(2013) 5869 final.

⁸ Komission yksiköiden valmisteluasiakirja ”SOLVIT’s Helping Hand in the Single Market: celebrating 20 years”, SWD(2022) 325 final.

⁹ https://ec.europa.eu/solvit/index_fi.htm

Lainsäädännön noudattamatta jättäminen tulee kalliiksi. Se voi tarkoittaa, että perusoikeuksien suojelua lykätään tai rajoitetaan, mikä heikentää esimerkiksi yhdenvertaista kohtelua ja vapaata liikkuvuutta koskevia oikeuksia. Se voi kasvattaa kansalaisiin ja yrityksiin kohdistuvaa kuormitusta. Se voi tarkoittaa sitä, että ympäristövahinkoja ei korjata. Se voi tarkoittaa sitä, että kuluttajansuojaa tai työntekijöiden suojelua taikka turvapaikanhakijoiden suojelua heikennetään tai lykätään. Vaikutus kohdistuu erityisesti henkilöihin, jotka työskentelevät tai matkustavat eri jäsenvaltioissa taikka ylittävät jäsenvaltioiden rajoja muista syistä¹⁰, sillä heidän on sopeuduttava erilaisiin sääntöihin sen mukaan, miten EU:n lainsäädäntöä sovelletaan. EU:n sääntöjen virheellinen soveltaminen vääristää myös kilpailua sisämarkkinoilla, jolloin eri puolilla EU:ta toimivien yritysten toimintaedellytykset eivät ole tasapuoliset.

Jos jäsenvaltiot rikkovat EU:n sääntöjä luomalla tai sallimalla esteitä sisämarkkinoilla tavoitellakseen etuja oman maansa yrityksille, mahdolliset hyödyt ovat usein lyhytaikaisia. Yrityksiin kohdistuvat pitkäkestoisemmat vaikutukset taas voivat olla paljon haitallisempia, jolloin sisämarkkinoista koituvien etujen hyödyntämisestä tulee kaikille yrityksille huomattavasti vaikeampaa.¹¹

Sääntöjen virheellisen tai puutteellisen soveltamisen hinta

Sisämarkkinoiden nykyiset esteet johtuvat monissa tapauksessa siitä, että EU:n perussopimuksia ja lainsäädäntöä¹² sovelletaan virheellisesti tai puutteellisesti. Tämä vaikuttaa ennen kaikkea pk-yrityksiin ja start-up-yrityksiin, sillä hallinnolliset rasitteet ja hankaluudet vaikuttavat aina ensin niihin erityisesti silloin, kun kyse on rajatylittävän liiketoiminnan harjoittamisesta sisämarkkinoilla. Sääntöjen virheellinen soveltaminen vaarantaa myös sisämarkkinoiden mahdollistamat mittakaavaedut, mikä taas on haitallista kuluttajien edun kannalta. Epäjohdonmukaisista säännöistä on haittaa varsinkin raja-alueilla.¹³

Kilpailusääntöjen tehokas täytäntöönpano on olennaisen tärkeää, jotta yritykset ja kuluttajat voivat hyödyntää sisämarkkinoiden suomia etuja. Näiden sääntöjen asianmukaisen soveltamisen laiminlyönti on omiaan heikentämään yritysten toimintaedellytysten tasapuolisuutta, ja kuluttajille se voi näkyä tavallista korkeampina hintoina ja valinnanvaran supistumisena.

EU:n **ympäristöpolitiikan** ja -lainsäädännön täytäntöönpano on ratkaisevan tärkeää terveellisen ympäristön kannalta, mutta se avaa myös uusia mahdollisuuksia talouskasvulle, työpaikkojen syntymiselle ja kilpailukyvyyn parantamiselle. EU:n ympäristölainsäädännön täysimittainen täytäntöönpano voisi tuoda EU:n taloudelle noin 55 miljardin euron

¹⁰ Esimerkiksi koulutusta tai terveydenhoitoa taikka kulttuuritoimintaa tai muuta vapaa-ajan toimintaa varten.

¹¹ Komission tiedonanto sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon ja sen valvonnan parantamista koskevasta pitkän aikavälin toimintasuunnitelmasta, COM(2020) 94 final.

¹² Komission tiedonanto sisämarkkinoiden esteiden tunnistamisesta ja poistamisesta, COM(2020) 93 final.

¹³ Komission kertomus ”EU:n raja-alueet: Euroopan yhdentymisen koekentät”, COM(2021) 393 final, ja komission tiedonanto ”Kasvun ja yhteenkuuluvuuden edistäminen EU:n raja-alueilla”, COM(2017) 534 final.

vuotuiset säästöt terveydenhoitokustannuksissa ja suorissa ympäristöön liittyvissä kustannuksissa.¹⁴

EU:n uusien verosääntöjen nopeasta täytäntöönpanosta saatavat hyödyt

Uudet **sähköisen kaupankäynnin arvonlisäverosäännöt** tulivat voimaan vuonna 2021 osana työtä, jonka tavoitteena on taata nykyistä tasapuolisemmat toimintaedellytykset ja yksinkertaistaa arvonlisäverotusta koskevia sääntöjä. Verkkomyyjät voivat nyt rekisteröityä sähköiseen portaaliin (”one-stop shop”) ja hoitaa siellä kaikki arvonlisäveroon liittyvät velvollisuutensa EU-myyntin osalta. Komissio antoi uusiin sääntöihin liittyvää tukea ja ohjeistusta sekä jäsenvaltioille että asianosaisille sidosryhmille. Tämä edisti sähköisen kaupankäynnin uusien arvonlisäverosääntöjen täytäntöönpanoa. Uuden portaalin välityksellä kerättiin 8,8 miljardia euroa arvonlisäverotuloja, ja tästä summasta 700 miljoonaa euroa oli uusia arvonlisäverotuloja.¹⁵ Sähköiselle alustalle rekisteröityi 100 000 verkkomyyjää.

Se, että jäsenvaltiot soveltavat EU:n sääntöjä täysimääräisesti ja johdonmukaisesti, on tärkeää oikeusvarmuuden sekä ihmisten ja yritysten kansallisia toimielimiä ja koko EU:ta kohtaan osoittaman luottamuksen kannalta. Tämä koskee eritoten yhteisiä arvojamme, perusoikeuksia, oikeusvaltioperiaatetta, EU:n neljää perusvapautta sekä sisämarkkinoiden toimintaa. Kun tavoitteena on tasa-arvon unioni, on tärkeää, että yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden periaatteita kunnioitetaan kaikkialla EU:ssa ja että kansalaisten oikeuksia suojataan samantasoisesti riippumatta siitä, missä he EU:ssa asuvat.

EU:n kansalaisuuden suojeleminen

Tiettyjen jäsenvaltioiden sijoittajille tarjoamat kansalaisuusjärjestelyt (”kultainen passi”) ovat aiheuttaneet viime vuosina suurta huolta. Se, että jäsenvaltion kansalaisuus ja sen myötä myös EU:n kansalaisuus myönnetään järjestelmällisesti ennalta määritettyä maksua vastaan ja ilman aitoa yhteyttä jäsenvaltioon, on vastoin EU:n kansalaisuuden käsitettä ja vilpittömän yhteistyön periaatetta. Siihen liittyy myös vakavia turvallisuus-, rahanpesu-, veronkierto- ja korruptioriskejä. Komissio haluaa pitää lujasti kiinni siitä, ettei EU:n kansalaisuus ole myytävänä ja että kaikki voimassa olevat sijoittajien kansalaisuusjärjestelyt on kumottava välittömästi. Siksi komissio käynnisti kahta jäsenvaltiota vastaan urauurtavat rikkomusmenettelyt, joista toinen saatettiin unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Lisäksi komissio on ollut yhteydessä toiseen jäsenvaltioon, joka on nyttemmin lakkauttanut sijoittajien kansalaisuusjärjestelynsä.

¹⁴ Tarkempaa tietoa tästä luvusta on tutkimuksessa ”[Update of the costs of not implementing EU environmental law](#)”, COWI ja Eunomia, 2019.

¹⁵ Tiedot koskevat toiminnan kuutta ensimmäistä kuukautta ([New EU VAT rules for e-commerce: Updated revenue figures point to a successful implementation \(europa.eu\)](#)).

Tasa-arvon ja syrjimättömyyden periaatteiden puolustaminen

Ihmisarvon kunnioittaminen ja tasa-arvo ovat EU:n keskeisiä arvoja, jotka on vahvistettu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa. Nämä arvot eivät ole pelkästään eettisiä normeja vaan myös perusoikeuskirjassa¹⁶ vahvistettuja perusoikeuksia ja unionin oikeuden yleisiä periaatteita. Komissio on ryhtynyt toimiin hlbtq-henkilöiden oikeuksien suojaamiseksi ja vienyt unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi yhden jäsenvaltion lainsäädäntöä koskevan asian, koska jäsenvaltion lainsäädännössä syrjittiin ihmisiä seksuaalisen suuntautumisen tai sukupuoli-identiteetin perusteella.

Sukupuolten tasa-arvon ja tarkemmin sanottuna sosiaaliturvaa koskevien asioiden osalta komissio on ryhtynyt toimiin erästä jäsenvaltiota vastaan, koska sen eläkelainsäädännössä naisia syrjitään välillisesti eläkkeen saamiseen vaadittavaa maksukautta laskettaessa.

Tiedotusvälineiden vapauden puolustaminen

Tiedotusvälineiden vapauden ja sananvapauden takaaminen on avoimen, demokraattisen ja kestävä digitaaliyhteiskunnan perusta. Mediapalvelujen tarjoajien on voitava päästä markkinoille syrjimättömin, asianmukaisin ja objektiivisesti perustelluin edellytyksin, jotta ne voivat työskennellä vapaasti ja riippumattomasti kaikkialla Euroopan unionissa. Komissio haastoi erään jäsenvaltion unionin tuomioistuimeen televiestinnän sisämarkkinoiden sääntöjen rikkomisesta sekä perusoikeuskirjassa vahvistetun sananvapauden loukkaamisesta.

Laillisen muuttoliikkeen ja kolmansien maiden kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun tukeminen

Osaajien houkutteleminen kolmansista maista rikastuttaa yhteiskuntaamme ja hyödyttää jäsenvaltioiden talouksia. EU:n säännöissä säädetään tiettyjä EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten ryhmiä koskevista yhteisistä maahantulon ja oleskelun edellytyksistä ja siitä, että heitä on useilla osa-alueilla kohdeltava yhdenvertaisesti EU:n kansalaisten kanssa. Komissio on ryhtynyt toimiin useita jäsenvaltioita vastaan sen vuoksi, että ne ovat luoneet perusteettomia esteitä kolmansien maiden kansalaisten työnsaannille ja itsenäiselle ammatinharjoittamiselle. Lisäksi komissio on aloittanut rikkomusmenettelyjä EU:n lupien¹⁷ käsittelyyn liittyvien kohtuuttomien rasitteiden vuoksi. Tämän tuloksena useat EU:n jäsenvaltiot ovat muuttaneet kansallista lainsäädäntöään EU:n lainsäädännön mukaiseksi, ja Euroopassa oleskelu ja työskentely on nyt helpompaa ja houkuttelevampaa koulutetuille kolmansien maiden kansalaisille.

Rasistisen ja muukalaisvihamielisen vihapuheen ja viharikosten torjuminen

Vihapuhe ja viharikokset vahingoittavat niiden kohteeksi joutuneita ihmisiä ja koko yhteiskuntaa, mutta ne iskevät myös EU:n arvojen ytimeen. Tehokkaan täytäntöönpanon

¹⁶ Oikeus syrjimättömyyteen on vahvistettu perusoikeuskirjassa, jossa kielletään kaikenlainen syrjintä.

¹⁷ https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/legal-migration-and-integration/work/single-permit-work_en

kannalta keskeistä on vauhdittaa vihapuheen ja viharikollisuuden torjunnasta vuonna 2008 annetun puitepäättöksen¹⁸ toteuttamista. Komissio on vakaasti päättänyt varmistaa vihapuheen ja viharikosten tehokkaan kriminalisoinnin, ja tämän strategian ansiosta täytäntöönpano on edistynyt jäsenvaltioissa merkittävästi. Tältä osin komissio vahvisti EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelmassaan¹⁹, että se jatkaa rikkomusmenettelyjen käyttämistä tarvittaessa. Vuosina 2020–2021 käynnistettyjen useiden rikkomusmenettelyjen seurauksena monet jäsenvaltiot ovat aloittaneet lainsäädännön muuttamiseen tähtääviä menettelyjä tai jo hyväksyneet uusia lainsäädäntömuutoksia. Eräässä jäsenvaltiossa on esimerkiksi hyväksytty muutoksia, joilla tehostetaan vihapuheen ja viharikosten kriminalisointia ja syytetoimia ja parannetaan vähemmistöjen suojelua näiltä rikoksilta.

Yhteisvoimin terrorismia vastaan

Terroriteot ovat unionin perustan muodostavien perusvapauksien vakavimpia loukkauksia. EU:n jäsenvaltioissa tapahtuneet terrori-iskut ovat kouriintuntuvia muistutuksia siitä, että poliisi ja syyttäviviranomaiset tarvitsevat nykyistä parempia työkaluja terrorismirikosten ehkäisemiseen ja torjuntaan. Vuonna 2017 annettu direktiivi terrorismin torjunnasta²⁰ on jäsenvaltioiden terrorisminvastaisten rikosoikeudellisten toimien kulmakivi ja EU:n turvallisuusunionia koskevien puitteiden keskeinen osa. Komissio on aloittanut menettelyjä useita jäsenvaltioita vastaan sen varmistamiseksi, että luodaan sellaiset oikeudelliset edellytykset, joiden nojalla kansalliset viranomaiset voivat tehdä yhteistyötä ja vaihtaa tietoja terroriuhkista.

III. EU:N LAINSÄÄDÄNNÖN TÄYTÄNTÖÖNPANO JA SOVELTAMINEN: YHTEINEN ASIA

Komissio valvoo EU:n lainsäädännön noudattamista jäsenvaltioissa. Se edistää ja valvoo lainsäädännön asianmukaista soveltamista monenlaisilla välineillä, joista yhtenä mainittakoon rikkomusmenettelyt. Tehokas soveltaminen ja täytäntöönpano edellyttävät käytännössä kuitenkin sitä, että myös monet muut toimijat tekevät oman osansa. Täytäntöönpanon valvonnassa on kyse yhteistyöstä ja työskentelemisestä rinta rinnan ensisijaisesti jäsenvaltioiden mutta myös kuluttajansuoja- tai tietosuojaviranomaisten ja kilpailu- ja sääntelyviranomaisten kaltaisten erityisviranomaisten sekä kansalaisjärjestöjen, yritysten ja suuren yleisön kanssa. Tämän järjestelmän tehokas toiminta edellyttää sekä lainsäädännön asianmukaisesta soveltamisesta ja täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten täyttää sitoutumista että suuren yleisön, kansalaisyhteiskunnan, yritysten ja muiden tahojen osallistumista, jotta mahdolliset rikkomukset voidaan havaita.

¹⁸ Neuvoston puitepäättös 2008/913/YOS, tehty 28 päivänä marraskuuta 2008, rasismien ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisujen torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin.

¹⁹ Komission tiedonanto ”Tasa-arvon unioni: EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelma 2020–2025”, COM(2020) 565 final.

²⁰ Direktiivi (EU) 2017/541, annettu 15 päivänä maaliskuuta 2017, terrorismin torjumisesta.

Kansalliset tuomioistuimet toimivat EU:n tuomioistuimina silloin, kun sovelletaan EU:n lainsäädäntöä, ja niiden rooli täytäntöönpanoketjussa on erityisen tärkeä. Jos jäsenvaltioissa rikotaan EU:n kansalaisten tai yritysten oikeuksia, asianosaisille on annettava mahdollisuus nopeaan ja tehokkaaseen kansalliseen muutoksenhakuun tehokasta oikeussuojaa koskevan periaatteen²¹ mukaisesti. Tämän vuoksi tuomioistuinten on oltava riippumattomia, puolueettomia ja laillisesti perustettuja.

Samalla jäsenvaltioiden tuomioistuimilla on kuitenkin oikeus ja tietyissä tapauksissa jopa velvollisuus kysyä neuvoa unionin tuomioistuimelta, jos ne ovat epävarmoja siitä, miten EU:n lainsäädäntöä tulisi tulkita tai soveltaa. Tämä vuoropuhelu, joka toteutetaan pyytämällä unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua, on erittäin tärkeää EU:n lainsäädännön yhtenäisen soveltamisen kannalta. Se perustuu EU:n lainsäädännön ensisijaisuuden periaatteeseen ja kansalaisten oikeuksien vaalimiseen.²² Komissio käyttää säännöllisesti oikeuttaan esittää huomautuksia kaikista kysymyksistä, joista unionin tuomioistuimelta on pyydetty ennakkoratkaisua.²³ Jos unionin tuomioistuin toteaa, että EU:n lainsäädäntöä on rikottu, ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on velvollisuus korjata rikkominen sen käsiteltäväksi saatetussa konkreettisesti tapauksessa.

Komissio valvoo, että yksittäinen jäsenvaltio noudattaa ennakkoratkaisua, minkä lisäksi se varmistaa, että myös kaikki muut jäsenvaltiot soveltavat unionin tuomioistuimen antamaa ratkaisua samalla tavalla. Viime vuosina lisääntynyt ennakkoratkaisujen määrä²⁴ ja komission toimenpiteet näissä tapauksissa ovat siis osaltaan edistäneet EU:n lainsäädännön tehokasta täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa. Lisäksi komissio on käynnistänyt rikkomusmenettelyjä sellaisten rikkomisten vuoksi, jotka vaikuttavat unionin oikeuden riippumattomuuden, ensisijaisuuden, tehokkuuden ja yhdenmukaisen soveltamisen periaatteisiin sekä unionin tuomioistuimen auktoriteetin kunnioittamiseen.

Komissio toteuttaa eurooppalaista oikeusalan koulutusstrategiaa²⁵ sen varmistamiseksi, että **oikeusalan ammattilaiset**, kuten tuomarit, syyttäjät, asianajajat ja muut oikeudenkäyttöön osallistuvat ammattilaiset, tuntevat EU:n lainsäädännön ja EU:n oikeudellisen yhteistyön välineet. Lisäksi tavoitteena on varmistaa, että heillä on oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen tarvittava osaaminen ja että he osaavat soveltaa EU:n lainsäädäntöä asianmukaisesti ja johdonmukaisesti omassa maassaan.

²¹ Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta sekä EU:n perusoikeuskirjan 47 artikla.

²² Sellaiset kansallisiin sääntöihin tai käytäntöihin liittyvät tapaukset, jotka vaikeuttavat ennakkoratkaisumenettelyä esimerkiksi siksi, että tuomarit voivat joutua kurinpitotoimien kohteeksi ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tai EU:n lainsäädännön soveltamisesta unionin tuomioistuimen tulkinnan mukaisesti, tai siksi, että kansallisia tuomioistuimia estetään tunnustamasta EU:n lainsäädännön ensisijaisuus, vaikuttavat systeemisesti EU:n lainsäädännön täytäntöönpanoon.

²³ Kilpailuun ja valtiontukeen liittyvissä asioissa komissio avustaa kansallisia tuomioistuimia ja osallistuu oikeudenkäyntimenettelyihin säännöllisesti.

²⁴ Ennakkoratkaisujen määrä on kasvanut tuntuvasti 10 viime vuoden aikana: vuonna 2021 tehtiin 567 ennakkoratkaisupyynnön, kun niitä vuonna 2010 tehtiin 385.

²⁵ Komission tiedonanto ”Oikeuden varmistaminen EU:ssa – eurooppalainen oikeusalan koulutusstrategia vuosiksi 2021–2024”, COM(2020) 713 final.

EU:n verotussääntöjen täytäntöönpanon edistäminen ennakkoratkaisujen avulla

Verotuksen alalla ennakkoratkaisut ovat keskeinen keino, jolla komissio varmistaa, että EU:n lainsäädäntöä sovelletaan asianmukaisesti.

Välittömän verotuksen alalla ennakkoratkaisuissa käsitellään vapaata liikkuvuutta koskevia konkreettisia rajatylittäviä esteitä, joita kansalliset verotusjärjestelmät aiheuttavat. Esimerkiksi eräissä ennakkoratkaisussaan unionin tuomioistuimien katsoi, että kansalaisilla, jotka antavat rahaa hyväntekeväisyysjärjestölle toisessa jäsenvaltiossa, pitäisi olla sama verovähennysoikeus kuin silloin, kun he antavat rahaa samankaltaiselle hyväntekeväisyysjärjestölle omassa jäsenvaltiossaan.²⁶

Välillisen verotuksen alalla ennakkoratkaisut sekä komission ja jäsenvaltioiden välinen vuoropuhelu ovat johtaneet siihen, että jäsenvaltiot ovat muuttaneet lainsäädäntöään. Yhdessä jäsenvaltiossa niin tehtiin sellaisten ajoneuvojen käytön osalta, joissa on ulkomaiset rekisterikilvet²⁷, ja toisessa jäsenvaltiossa arvonlisäverosääntöihin liittyvien rajoittavien edellytysten²⁸ osalta.

Myös **jäsenvaltioiden parlamenteilla** on tärkeä tehtävä: ne tekevät hallitustensa kanssa yhteistyötä esimerkiksi annettaessa lakeja, joilla EU-direktiivit saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä ja pannaan tiettyjä asetuksia täytäntöön kansallisessa lainsäädännössä. Komissio on ottanut tiukan linjan direktiivien täytäntöönpanon laiminlyönteihin hyödyntämällä SEUT-sopimuksen 260 artiklan 3 kohdan mukaisen, Lissabonin sopimuksella käyttöön otetun välineen täyttä potentiaalia: komissio aloittaa menettelyn automaattisesti ja pyytää järjestelmällisesti tuomioistuinta määräämään taloudellisia seuraamuksia, jos jäsenvaltiot laiminlyövät direktiivien saattamisen osaksi kansallista lainsäädäntöä määräaikaan mennessä. Tällä toimintatavalla on ollut huomattava vaikutus. Niiden täytäntöönpanotoimista ilmoittamatta jättämistä koskevien tapausten määrä, jotka komission oli vietävä unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, on vähentynyt yli puolella Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen. Edelleen joudutaan kuitenkin käynnistämään suuri määrä rikkomusmenettelyjä siksi, että jäsenvaltiot eivät ole ilmoittaneet komissiolle täytäntöönpanotoimenpiteistään EU-direktiiveissä asetettuun määräaikaan mennessä. Kansallisilla lainsäätäjillä on tärkeä tehtävä sen varmistamisessa, että EU:n lainsäädäntö saatetaan kokonaisuudessaan osaksi kansallista lainsäädäntöä annetussa määräajassa: ilmoittaessaan komissiolle täytäntöönpanotoimenpiteistään jäsenvaltioiden on selitettävä

²⁶ Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-318/07, Persche.

²⁷ Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-274/20, GN ja WX v. Prefettura di Massa Carrara – Ufficio Territoriale del Governo di Massa Carrara.

²⁸ Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-335/19, E. Sp. z o.o. Sp. k. v. Minister Finansów.

selkeästi ja läpinäkyvästi, miten direktiivin kukin säännös on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä.²⁹

Muita keskeisiä tahoja, joilla on tärkeä tehtävä EU:n lainsäädännön täytäntöönpanossa, ovat esimerkiksi alakohtaiset sääntely-, tarkastus- ja lainvalvontaelimet, kansalliset ja alueelliset valvontaviranomaiset, syyttäjät sekä kansalliset oikeusasiamiehet ja tasa-arvoelimet. Täytäntöönpanon valvontaa koskevissa toimissaan komissio keskittyy varmistamaan, että kansallisilla viranomaisilla on riittävät valmiudet ja että ne pystyvät hoitamaan tehtävänsä, ja sitä varten komissio selvittää näiden viranomaisten eturistiriitihin, riippumattomuuteen³⁰ ja henkilöstön määrään liittyviä seikkoja. Lisäksi komissio tukee aktiivisesti jäsenvaltioiden täytäntöönpanotoimia antamalla niille teknistä ja taloudellista tukea ja rakenneuudistuksiin liittyvää asiantuntemusta³¹ ja järjestämällä aiheeseen liittyvää koulutusta³². Komissio on esimerkiksi myöntänyt kansallisille tietosuojaviranomaisille avustuksia, joiden tarkoituksena on auttaa niitä yleisen tietosuoja-asetuksen³³ täytäntöönpanoon liittyvässä työssä. Komissio on myös aloittanut rikkomusmenettelyjä jäsenvaltioita vastaan varmistaakseen, että kyseiset viranomaiset ovat riippumattomia ja että niillä on tarvittavat valtuudet määrätä seuraamuksia mainitun asetuksen rikkomisesta.

Apua on ollut myös tietyistä EU-aloitteista. Tällaisia ovat esimerkiksi rajatylittävät riitojenratkaisumekanismit, kuten SOLVIT, sekä eurooppalainen vähäisiin vaatimuksiin sovellettava menettely ja eurooppalainen verkkovälitteinen riidanratkaisufoorumi. Rahoitusosalalla EU:n kolmella valvontaviranomaisella³⁴ on valtuudet tarkastaa kansallisten toimivaltaisten viranomaisten toimintaa, jotta voidaan arvioida unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi hyväksytyjen kansallisten säännösten yhdenmukaisuutta. Näillä viranomaisilla on myös toimivalta tutkia asiaa ja ryhtyä toimiin, jos kansalliset toimivaltaiset laiminlyövät EU:n lainsäädännön mukaiset velvollisuutensa. Näin voidaan varmistaa EU:n lainsäädännön johdonmukainen ja tehokas soveltaminen rahoitusosalalla.

Euroopan kuluttajakeskusten³⁵ rooli kuluttajalainsäädännön täytäntöönpanossa

²⁹ Asiassa C-543/17 komissio v. Belgia antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin täsmensi, että jäsenvaltioilla on velvollisuus antaa komissiolle riittävän selvät ja täsmälliset tiedot siitä, mitkä ovat ne kansallisen lain säännökset, joilla direktiivi saatetaan osaksi kansallista oikeusjärjestystä.

³⁰ Tämä koskee esimerkiksi energia-alan kansallisten sääntelyviranomaisten riippumattomuutta, joka on kolmannen energiapaketin peruserä ja myös keskeinen tekijä tehokkaan kuluttajansuojan varmistamisessa, kuten unionin tuomioistuin on vahvistanut (asia C-718/18, komissio v. Saksa).

³¹ Esimerkiksi teknisen tuen välineellä ja vertaisperiaatteella toimivalla TAIEX-EIR-välineellä.

³² Komissio on laatinut esimerkiksi EU:n ympäristölainsäädäntöä koskevan koulutuspaketin (https://ec.europa.eu/environment/legal/law/training_package.htm).

³³ Asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus).

³⁴ Euroopan pankkiviranomainen (EPV), Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen (ESMA) ja Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen (EIOPA).

³⁵ Euroopan kuluttajakeskusten verkosto (ECC-verkosto) yhdistää kansalliset viranomaiset, jotka vastaavat EU:n kuluttajansuojalakien täytäntöönpanosta (<https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/resolve-your-consumer-complaint/european-consumer-centres-network-ecc-net-fi>). Tällä

Euroopan kuluttajakeskukset ovat keskeisessä asemassa mahdollisten laajalle levinneiden kuluttajansuojalainsäädännön rikkomisten havaitsemisessa ja niiden vastaisissa toimissa. On toteutettu esimerkiksi toimia, joilla varmistetaan, ettei matkailualan sähköisissä varaupalvelujärjestelmissä käytetä manipulatiivisia tekniikoita. Niitä ovat esimerkiksi sen tiedon ilmoittamatta jättäminen, onko majoitusyrittäjä maksanut palvelulle sijoittuakseen palvelussa paremmin, käyttäjiin kohdistuva tarpeeton aikapaine tai hyvitysten virheellinen esittämistapa.

Vuonna 2020 **komission ja kansallisten viranomaisten kanssa käydyin vuoropuhelun** jälkeen matkailualan johtavat sähköisten varaupalvelujen tarjoajat muuttivat tapaa, jolla ne esittävät tarjoukset, alennukset ja hinnat kuluttajille. Näin käyttäjät pystyvät tekemään tietoon perustuvia vertailuja EU:n kuluttajalainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Muutoksilla pyrittiin esimerkiksi välttämään se, että tarjouksen esitettäisiin olevan voimassa vain tietyn määräajan, jos sama hinta olisi kuitenkin saatavilla määräajan jälkeenkin, ja selventämään, mihin hakutulosten esittämisjärjestys perustuu. Toinen samanlainen vuoropuhelu puolestaan johti siihen, että johtava verkkomarkkinapaikka muutti peruutuskäytäntönsä EU:n kuluttajansuojasääntöjen mukaiseksi vuonna 2022. Tämän ansiosta kuluttajien on tätä nykyä paljon helpompi peruuttaa lisämaksullisten palvelujen tilaus kuin aikaisemmin: kun käytössä on näkyvä ja selkeä peruutuspainike, tarvitaan vain kaksi napsautusta.

Kuluttajansuojalainsäädäntöä koskeva koulutus pk-yrityksille

Consumer Law Ready³⁶ -hanke on pienille ja keskisuurille yrityksille tarkoitettu EU:n laajuinen koulutusohjelma, jossa käsitellään kuluttajansuojalainsäädäntöä. Jokaisessa jäsenvaltiossa on nimetty pääkouluttaja, joka kouluttaa alueelliset kouluttajat, ja nämä puolestaan kouluttavat pk-yrityksiä. Koulutuksen tavoitteena on auttaa minimoimaan kuluttajansuojalainsäädännön rikkomiset ja lisätä tietoa siitä, miten EU:n kuluttajansuojalainsäädäntö toimii.

IV. ÄLYKÄS TÄYTÄNTÖÖNPANO – ESTETÄÄN EU:N LAINSÄÄDÄNNÖN RIKKOMINEN ALUSTA LÄHTIEN

Jotta rikkomiset voitaisiin ennakoida ja välttää, täytäntöönpanoon ja sen valvontaan liittyvät kysymykset otetaan huomioon jo siinä vaiheessa, kun komissio laatii ehdotuksia EU:n lainsäädännöksi. Komission yhteistyössä kansallisten hallintojen kanssa laaditut täytäntöönpanostrategiat³⁷ auttavat tunnistamaan keskeiset haasteet, joita jäsenvaltiot kohtaavat EU:n lainsäädännön saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä ja sen

alalla tehtävä yhteistyö koskee eri osa-alueisiin, kuten hyvän kauppatavan vastaisiin käytäntöihin, sähköiseen kaupankäyntiin, maakohtaisiin rajoituksiin (geoblokkaus), valmismatkoihin, verkkomyyntiin ja matkustajan oikeuksiin liittyviä kuluttajansuojasääntöjä.

³⁶ <http://www.consumerlawready.eu/>

³⁷ Parempaa sääntelyä koskevat suuntaviivat (3.11.2021) https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_fi

soveltamisessa. Strategiassa määritetään myös välineet, joiden avulla komissio tukee lainsäädännön noudattamista.

Jäsenvaltioiden avustaminen täytäntöönpanon valmistelemissa

Terveysteknologian arvioinnista annetun asetuksen³⁸ tavoitteena on parantaa esimerkiksi lääkkeisiin ja lääkinnällisiin laitteisiin liittyvien terveysalan innovatiivisten teknologioiden saamista potilaiden käyttöön. Komissio julkaisi jatkuvan suunnitelman³⁹ kansallisten viranomaisten, terveysteknologian kehittäjien ja sidosryhmien tukemiseksi kyseisen lainsäädännön täytäntöönpanossa, kun sitä aletaan soveltaa vuonna 2025.

Jotta voidaan välttää eriävät tulkinnat hiljattain annetusta EU:n lainsäädännöstä ja edistää yhteisymmärrystä nykyisistä säännöistä, komissio antaa jäsenvaltioille, yrityksille, sidosryhmille ja suurelle yleisölle käytännön ohjeistusta⁴⁰ siitä, miten EU:n lainsäädännön tietyt näkökohdat on ymmärrettävä ja miten niitä on sovellettava.

Tämä ohjeistus voidaan antaa esimerkiksi EU:n lainsäädännön tulkintaa ja soveltamista koskevien suuntaviivojen muodossa tai verkossa julkaistavalla ”usein kysytyt kysymykset” -tiedotteella. Ohjeita on annettu kaikkien keskeisten politiikanalojen osalta. Komissio käyttää suuntaviivoja erityisesti jäsenvaltioiden tukemiseksi direktiivien täytäntöönpanoprosessissa ja asetusten soveltamisessa, useimmiten heti säädöksen antamisen jälkeen. Suuntaviivojen tarkoituksena on myös vakiinnuttaa unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä.⁴¹

Komission ohjeistus lainsäädännön käytännön soveltamisen apuna

Tekijänoikeusdirektiivin⁴² 17 artiklan tulkintaa koskevalla komission ohjeituksella tuetaan sisällönjakoalustoihin liittyvien uusien sääntöjen yhdenmukaista soveltamista jäsenvaltioissa. Ohjeistus on käytännön avuksi tarkoitettu asiakirja, jossa selvennetään käyttäjille ja oikeudenhaltijoille, mitä alustoille voidaan ja ei voida ladata ilman tekijänoikeuden haltijan suostumusta ja milloin alustapalvelujen tarjoajia voidaan vaatia poistamaan käyttäjien lataamaa sisältöä tai tarkastamaan se.

Liikkuvuuspaketin⁴³ antamisen jälkeen komissio julkaisi ohjeita kysymysten ja vastausten muodossa sekä ohjeasiakirjoina, jotka koskivat useiden uusien sääntökokonaisuuksien tulkintaa etenkin seuraavien seikkojen osalta: ajoajat⁴⁴, kuljettajien lähettäminen toiseen

³⁸ Asetus (EU) 2021/2282, annettu 15 päivänä joulukuuta 2021, terveysteknologian arvioinnista.

³⁹ https://health.ec.europa.eu/system/files/2022-05/hta_htar_rolling-plan_en.pdf

⁴⁰ Lopullisen ja sitovan tulkinnan EU:n lainsäädännöstä voi antaa vain unionin tuomioistuin.

⁴¹ Komissio on antanut esimerkiksi Luonnonsuojeludirektiivien osalta useita yleisiä tulkintaohjeita: https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm

⁴² Direktiivi (EU) 2019/790, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista digitaalisilla sisämarkkinoilla.

⁴³ https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/road/mobility-package-i_en

⁴⁴ Asetus (EY) N:o 561/2006, annettu 15 päivänä maaliskuuta 2006, tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta.

jäsenvaltioon⁴⁵, älykkäät ajopiirturit⁴⁶ ja velvollisuus palauttaa ajoneuvot yrityksen toimipisteeseen⁴⁷. Ohjeiden tarkoituksena oli auttaa sidosryhmiä soveltamaan sääntöjä oikein ja jäsenvaltioita saattamaan ne osaksi kansallista lainsäädäntöään sekä panemaan ne täytäntöön yhdenmukaisesti.

Komissio hyödyntää myös monenlaisia muita *tapaamisiin perustuvia välineitä*, kuten komiteoita, verkostoja, asiantuntijaryhmiä ja työpajoja, EU:n lainsäädännön tehokkaan täytäntöönpanon edistämiseksi eri politiikanaloilla. Tällaisissa ryhmissä jäsenvaltiot voivat jakaa hyviä käytäntöjä ja keskustella EU:n lainsäädännön soveltamisessa kohtaamistaan ongelmista. Näin komissio pystyy tunnistamaan täytäntöönpanoon liittyviä hankaluuksia jo varhain ja suunnittelemaan mahdollisia ratkaisuja, kuten tietoteknisten työkalujen käyttöä täytäntöönpanon tehokkuuden ja vaikuttavuuden tukemiseksi. Keskeinen foorumi soveltamisen ja täytäntöönpanon parantamiselle on sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa käsittelevä työryhmä, joka perustettiin vuonna 2020 teollisuuspolitiikkaa koskevien Eurooppa-neuvoston päätelmien jatkotoimena.⁴⁸ Tärkeä osa työryhmän työtä on selvittää sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon esteitä ja etsiä niihin käytännön ratkaisuja.

Sisämarkkinoiden esteiden ennaltaehkäiseminen

Sisämarkkinoiden avoimuutta koskevassa direktiivissä⁴⁹ jäsenvaltioiden edellytetään ilmoittavan ehdotuksista kansallisiksi teknisiksi määräyksiksi komissiolle ennen niiden hyväksymistä, jotta vältetään luomasta esteitä sisämarkkinoille. Tällä ilmoitusmekanismilla on luotu myönteinen käytäntö, jossa vaihdetaan tietoja, käydään vuoropuhelua ja tehdään yhteistyötä jäsenvaltioiden ja komission välillä sekä jäsenvaltioiden kesken. Sen avulla jaetaan myös hyviä käytäntöjä, joilla ratkaistaan teknisiin määräyksiin liittyviä yhteisiä ongelmia erityisesti vasta hiljattain sääntelyn piiriin otetuilla aloilla, kuten digitaalisten palvelujen ja uusien teknologioiden yhteydessä. Mekanismin avulla on voitu välttää uusien EU:n lainsäädännön vastaisten sääntöjen käyttöönotto, minkä lisäksi se on edistänyt vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamista.

Palvelujen alalla palveludirektiivin⁵⁰ mukaisen ilmoitusmenettelyn tavoitteena on estää perusteettomien sääntelyesteiden luominen sisämarkkinoille. Komissio kannustaa

⁴⁵ Direktiivi (EU) 2020/1057, annettu 15 päivänä heinäkuuta 2020, direktiiviä 96/71/EY ja direktiiviä 2014/67/EU koskevien erityisten sääntöjen vahvistamisesta siltä osin kuin on kyse maantieliikenteen alan työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon.

⁴⁶ Asetus (EU) N:o 165/2014, annettu 4 päivänä helmikuuta 2014, tieliikenteessä käytettävistä ajopiirtureista.

⁴⁷ Asetus (EY) N:o 1071/2009, annettu 21 päivänä lokakuuta 2009, maantieliikenteen harjoittajan ammatin harjoittamisen edellytyksiä koskevista yhteisistä säännöistä.

⁴⁸ https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/single-market-enforcement-taskforce_en

⁴⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/1535, annettu 9 päivänä syyskuuta 2015, teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä (direktiivin 98/34/EY kodifikaatio).

⁵⁰ Direktiivi 2006/123/EY, annettu 12 päivänä joulukuuta 2006, palveluista sisämarkkinoilla.

jäsenvaltioita lisäämään palveluja koskevien toimenpiteidensä avoimuutta ja pyrkii jatkuvasti parantamaan kyseisen ilmoitusmenettelyn tehokkuutta.

Suhteellisuusarviointia koskeva direktiivi on toinen työkalu, jolla ehkäistään esteiden luominen ammattipalvelujen sisämarkkinoille. Kaikki uudet kansalliset ammattipalvelujen sääntelyyn liittyvät säädösehdotukset on arvioitava perinpohjaisesti, ja niiden oikeasuhteisuus on voitava todistaa ennen niiden hyväksymistä.

Täytäntöönpanon parantamiseen tähtäävä yhteistyö jäsenvaltioiden kanssa

Verkkopalvelujen saavutettavuusdirektiiviä käsittelevä asiantuntijaryhmä (WADEX)⁵¹ perustettiin avustamaan komissiota **verkkopalvelujen saavutettavuutta** koskevan direktiivin⁵² täytäntöönpanossa ja toimimaan foorumina, jolla jäsenvaltiot voivat vaihtaa verkkopalvelujen saavutettavuuteen liittyviä hyviä käytäntöjä ja kokemuksia. Vuosina 2020–2022 pidettiin kuukausittaisia verkkoseminaareja, joiden avulla voitiin varmistaa, että jäsenvaltiot noudattivat yhteistä toimintatapaa ja että ne toimittivat ensimmäiset raporttinsa verkkosivustojen ja mobiilisovellusten valvonnasta ajoissa ja asianmukaisesti. Kyseisten raporttien mukaan jäsenvaltiot testasivat tänä aikana yli 10 000 verkkosivustoa ja 300 mobiilisovellusta. Tällä toimenpiteellä lisättiin tietämystä julkisen sektorin verkkosivustojen verkkosisällöstä ja mobiilisovelluksista sekä parannettiin niiden saavutettavuutta.

Lainsäädännön noudattamisen ja täytäntöönpanon helpottaminen tietoteknisillä välineillä

Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmä (IMI)⁵³ on verkossa toimiva tietotekninen väline, joka helpottaa sisämarkkinalainsäädäntöön liittyvää jäsenvaltioiden hallintoelinten hallinnollista yhteistyötä. Siitä voi olla apua myös suurelle yleisölle ja rajatylittävää liiketoimintaa harjoittaville yrityksille. Se on ympäristöystävällinen, turvallinen ja monikielinen järjestelmä, joka vähentää hallinnollista rasitusta. Järjestelmää käytetään tukena 19 politiikanalalla.

Sitä voidaan myös mukauttaa eri tarkoituksiin. Esimerkiksi vuonna 2022 otettiin käyttöön kolme uutta komission moduulia, joiden tarkoituksena on helpottaa liikkuvuuspaketin myötä käyttöön otettujen uusien sääntöjen rajatylittävää täytäntöönpanoa etenkin siltä osin kuin on kyse kuljettajien lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon, kuljettajan palaamisesta sekä ajoneuvon palauttamisesta toimipisteeseen. Lisäksi luotiin IMI-järjestelmään liitetty uusi julkinen käyttöliittymä, jotta maantieliikenteen harjoittajien olisi helpompi **toimittaa työntekijän lähettämistä koskeva ilmoitus** niiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille, joihin ne lähettävät kuljettajiaan. Kaikki maantieliikenteen harjoittajat Euroopassa voivat nyt toimittaa tämän ilmoituksen kokonaan verkossa erittäin helposti, mikä säästää aikaa ja rahaa. Käyttöliittymän käyttöönoton jälkeen on toimitettu yli 10 miljoonaa työntekijän lähettämistä koskevaa ilmoitusta.

⁵¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/web-accessibility-expert-group>

⁵² Direktiivi (EU) 2016/2102, annettu 26 päivänä lokakuuta 2016, julkisen sektorin elinten verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuudesta.

⁵³ https://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/index_en.htm

Komiteoiden ja asiantuntijaryhmien perustamisen lisäksi komissio järjestää jäsenvaltioiden kanssa myös **kahdenvälisiä kokouksia, joissa tarkastellaan lainsäädännön noudattamista tietyllä politiikanalalla**. Näissä kokouksissa komissio ja asianomainen jäsenvaltio voivat tarkastella kaikkia kyseisellä alalla vireillä olevia rikkomusmenettelyjä ja EU Pilot -menettelyjä. Kokoukset ovat osoittautuneet hyödyllisiksi monialaisten ongelmien tunnistamisessa ja ratkaisemisessa. Lisäksi ne säästävät aikaa, kun yhdessä kokouksessa voidaan käsitellä useita asioita, ja samalla kansallisten viranomaisten ja komission yksiköiden välinen yhteisymmärrys paranee.

EU:n toimintapolitiikkojen ja tuen yhdistäminen

Myös EU:n myöntämä taloudellinen tuki on osoittautunut tehokkaaksi työkaluksi, jolla voidaan kannustaa jäsenvaltioita toteuttamaan uudistuksia ja tarvittaessa vauhdittamaan EU:n lainsäädännössä asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Tällaista tukea ovat esimerkiksi Euroopan rakenne- ja investointirahastoista, kuten Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta, koheesiorahastosta ja Tulli- ja Fiscalis-ohjelmista saatava rahoitus sekä elpymis- ja palautumistukivälineestä⁵⁴ (RRF) myönnettävät avustukset ja lainat.

Elpymis- ja palautumistukivälineen tavoitteena on lieventää koronaviruspandemian taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia ja tehdä Euroopan maiden talouksista ja yhteiskunnista kestävämpiä, selviytymiskykyisempiä ja valmiimpia vihreän ja digitaalisen siirtymän haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Tukiväline on väliaikainen elpymisväline. Sen avulla komissio voi kerätä varoja auttaakseen jäsenvaltioita toteuttamaan kansallisiin suunnitelmiinsa sisältyviä EU:n painopisteiden mukaisia uudistuksia ja investointeja, joilla vastataan talous- ja sosiaalipolitiikan koordinoinnin eurooppalaiseen ohjausjaksoon liittyvissä maakohtaisissa suosituksissa yksilöityihin haasteisiin. Vaikka elpymis- ja palautumistukiväline ei olekaan täytäntöönpanoväline, jäsenvaltioiden on tuen saamiseksi kuitenkin täytettävä näitä painopistealoja koskevat välitavoitteet ja tavoitteet.

Elpymis- ja palautumistukiväline auttaa EU:ta saavuttamaan ilmastoneutraaliustavoitteensa

Monet jäsenvaltiot keskittyvät kansallisissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissaan liikenteeseen ja rakennusalaan vihreän siirtymän vauhdittamiseksi etenkin 55-valmiustavoitteiden osalta. Välinettä käytetään muun muassa tukemaan rakennusten lämmitysjärjestelmän uudistamiseen liittyviä investointeja, ajoneuvokannan viherryttämistä ja liikennemuotosiirtymää rautatieliikenteeseen. Esimerkiksi eräässä jäsenvaltiossa suunnitelmasta rahoitetaan avustuksia, joilla asunnonomistajia autetaan lämmitystavan muutoksesta tai ilmastointijärjestelmän asennuksesta taikka omakotitalojen tai kerros- ja rivitaloasuntojen energiakatselmuksista aiheutuvissa kustannuksissa. Näillä investoinneilla rahoitetaan 400 000 kotitalouden lämmitysjärjestelmän uudistaminen kyseisessä

⁵⁴ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_fi
Perustettu elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta 12 päivänä helmikuuta 2021 annetulla asetuksella (EU) 2021/241.

jäsenvaltiossa.

Esimerkiksi EU:n koheesipolitiikan mukaista infrastruktuurin kehittämistä varten aluerahastosta myönnettävien varojen maksamiseen sovelletaan **yhteisrahoitusta koskevia ehtoja**, joiden käyttö on myös osoittautunut jäsenvaltioille tehokkaaksi kannustimeksi vauhdittaa ja parantaa asiaan liittyvän EU:n lainsäädännön noudattamista.

Lainsäädännön noudattamisen edistäminen vesi- ja jätehuollossa rahoitusehtojen avulla

EU:n lainsäädännön täysimääräinen noudattaminen esimerkiksi vesi- tai jätehuollon kaltaisilla aloilla vaatii suuria investointeja: vesihuollon ja jätevedenpuhdistuksen saattamisesta lainsäädännön mukaiseksi vuoteen 2030 mennessä aiheutuvat kustannukset ovat 27 jäsenvaltion osalta yhteensä 255 miljardia euroa.⁵⁵ Lisäksi arvioidaan, että kiertotalouteen ja jätehuoltoon liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavien lisäinvestointien määrä on 13–28 miljardia euroa vuodessa vuoteen 2030 saakka.⁵⁶ Tämä kaikki on tarpeen, jotta jätehuoltojärjestelmää voidaan parantaa kehittämällä jätteiden keruuta ja lajittelua, biojätteen käsittelyä, uudelleenkäyttöä ja rekistereiden digitalisointia.

Jotkin jäsenvaltiot tukeutuvat esimerkiksi EU:n koheesiorahastoon tarvittavien investointien rahoittamiseksi. EU:n yhteisrahoituksen saaminen edellyttää kuitenkin, että tietyt vaatimukset⁵⁷ täyttyvät. Jäsenvaltiot saavat yhteisrahoitusta vain, jos ne täyttävät joukon EU:n lainsäädännössä asetettuja ehtoja (joita ovat esimerkiksi jätehuoltosuunnitelmien laatiminen taikka vesihuoltoalalla tarvittavien investointien suunnitteleminen). Näin varmistetaan, että EU:n yhteisrahoitusta käytetään tehokkaasti ja että sen avulla voidaan ottaa käyttöön keskeinen ympäristöinfrastruktuuri ja täyttää jäte- ja vesihuoltoa koskevassa EU:n lainsäädännössä asetetut vaatimukset.

Oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen on unionin talousarvion moitteettoman varainhoidon ja unionin rahoituksen tehokkaan käyttämisen kannalta keskeistä. Tammikuun 1. päivänä 2021 voimaan tulleella ehdollisuusasetuksella⁵⁸ suojataan EU:n talousarviota siinä tapauksessa, että jäsenvaltioissa rikotaan oikeusvaltioperiaatetta. Komissio julkaisi yleisen ehdollisuusjärjestelmän soveltamista koskevat ohjeet 2. maaliskuuta 2022. Ensimmäinen ehdotus neuvoston täytäntöönpanopäätökseksi annettiin 18. syyskuuta 2022.⁵⁹

⁵⁵ OECD, ”Financing Water Supply, Sanitation and Flood Protection: Challenges in the EU Member States and Policy Options”, OECD Studies on Water, OECD Publishing, Pariisi, <https://doi.org/10.1787/6893cdac-en>.

⁵⁶ Komission tiedonanto ”Ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon arviointi 2022: Suunnanmuutos tehostamalla ympäristövaatimusten noudattamista”, COM(2022) 438 final.

⁵⁷ Näitä kutsutaan ennakkoehtoiksi (ohjelmakaudella 2014–2020) tai mahdollistaviksi edellytyksiksi (ohjelmakaudella 2021–2027).

⁵⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2020/2092, annettu 16 päivänä joulukuuta 2020, yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi.

⁵⁹ Ehdotus: Neuvoston täytäntöönpanopäätöstoimenpiteistä unionin talousarvion suojaamiseksi oikeusvaltion periaatteiden rikkomiselta Unkarissa, COM(2022) 485 final.

Taloudellisen tuen lisäksi komissio antaa EU:n jäsenvaltioille teknisen tuen välineestä myös räätälöityä teknistä asiantuntemusta uudistusten suunnittelemista ja toteuttamista varten. Teknisen tuen välineestä tuetaan kansallisten viranomaisten pyrkimyksiä parantaa selviytymiskykyä vahvistavien uudistusten suunnitteluun, kehittämiseen ja toteuttamiseen liittyviä valmiuksia useilla osa-alueilla (hallinnollinen yhteistyö, oikeusvaltioperiaate, oikeusjärjestelmien uudistaminen, rahoitusvalvonnan lujittaminen sekä petosten, korruption ja rahanpesun torjunnan vahvistaminen).

Hyvän julkishallinnon edistäminen julkishallinnon yhteistyötä koskevan PACE-vaihto-ohjelman avulla

Julkishallinnot ovat suora linkki EU:n ja kansalaisten välillä, sillä ne muuttavat EU:n lainsäädännön ja ohjelmat konkreettisiksi toimiksi. Julkishallinnon laatu on jäsenvaltioiden kilpailukykyä ja sitä kautta koko EU:ta määrittävä tekijä.⁶⁰ Komissio on aloittanut teknisen tuen välineen puitteissa kokeiluhankkeen nimeltä PACE (Public Administration Cooperation Exchange, julkishallinnon yhteistyötä koskeva vaihto-ohjelma), jossa virkamiehiä voidaan lähettää väliaikaisesti työhön toiseen jäsenvaltioon. Ohjelman avulla osallistujilla on mahdollisuus hankkia tietoja ja taitoja, luoda yhteyksiä ja vaikuttaa todellisen eurooppalaisen hallintoalueen luomiseen.

V. RIKKOMISTAPAUSTEN VARHAINEN HAVAITSEMINEN JA RATKAISEMINEN

Läpinäkyvyyden lisääminen ja valvontamekanismit apuna ongelmien tunnistamisessa

Läpinäkyvyyden lisääminen, lainsäädännön noudattamista koskevien tietojen julkaiseminen sekä säännölliset valvontamekanismit ovat myös osoittautuneet tehokkaiksi keinoiksi kannustaa jäsenvaltioita vauhdittamaan lainsäädännön noudattamista tai ainakin määrittämään ne osa-alueet, joihin on kiinnitettävä vielä huomiota.

Kun näihin seikkoihin liittyviä raportteja julkaistaan, suuri yleisö voi seurata, miten kukin jäsenvaltio suoriutuu ja missä määrin jäsenvaltio noudattaa lainsäädäntöä eri politiikanaloilla. Lisäksi raporteilla voidaan lisätä yritysten tietämystä aiheesta ja edistää julkista keskustelua. Tämän työn kohdentamisessa käytetään apuna tulostauluja ja muita vastaavia arviointeja, kuten seuraavia työkaluja: sisämarkkinoiden tulostaulu⁶¹, eurooppalaisen ohjausjakson maakohtaiset raportit⁶², ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon arviointi⁶³ ja siihen liittyvä ympäristölainsäädännön rikkomisia koskeva vuorovaikutteinen kartta⁶⁴ tai sisämarkkinoiden

⁶⁰ Komission yksiköiden valmisteluasiakirja ”Supporting public administrations in EU Member States to deliver reforms and prepare for the future”, SWD(2021) 101.

⁶¹ <https://single-market-scoreboard.ec.europa.eu/>

⁶² https://ec.europa.eu/info/publications/2022-european-semester-country-reports_en

⁶³ https://environment.ec.europa.eu/law-and-governance/environmental-implementation-review_en

⁶⁴ https://environment.ec.europa.eu/law-and-governance/environmental-implementation-review_en#environmental-infringements-map-and-dashboard

avoimuutta koskevan direktiivin mukaisesti tehtyjä jäsenvaltioiden ilmoituksia koskevien komission huomautusten julkaiseminen. Muut välineet, kuten oikeusvaltiokertomus tai EU:n oikeusalan tulostaulu⁶⁵, antavat maakohtaista tietoa jäsenvaltioissa tapahtuneesta kehityksestä, jolla on EU:n lainsäädännön tehokkaan täytäntöönpanon kannalta keskeinen merkitys. Hyvin toimiva kansallinen oikeusjärjestelmä on erittäin tärkeä, jotta EU:n lainsäädäntöön perustuvilla kansalaisten ja yritysten oikeuksille voidaan taata tehokas oikeussuoja. Tietyillä politiikanaloilla komissio julkaisee tietoa siitä, missä määrin jäsenvaltiot ovat saattaneet direktiivejä osaksi kansallista lainsäädäntöä.⁶⁶

Lisäksi komissio raportoi säännöllisesti tiettyjen välineiden tai EU:n lainsäädännön osa-alueiden täytäntöönpanotilanteesta. Näiden raporttien tavoitteena on paitsi välittää suurelle yleisölle tietoa niistä osa-alueista, joilla heidän oikeutensa ovat vaarassa, myös pyrkiä määrittämään yleisiä suuntauksia ja ongelmia, joiden perusteella voidaan ryhtyä täytäntöönpanotoimiin jäsenvaltioita vastaan ja mahdollisesti tarkistaa lainsäädäntöä.

Schengen-arviointi

Hyvin toimiva Schengen-alue⁶⁷ edellyttää Schengenin säännösten asianmukaista ja tehokasta täytäntöönpanoa sekä jäsenvaltioiden keskinäistä luottamusta. Schengenin arviointi- ja -valvontamekanismin⁶⁸ avulla tehdään objektiivisia ja puolueettomia arviointeja, jotta voidaan havaita nopeasti puutteet Schengen-säännösten soveltamisessa ja varmistaa, että ne korjataan viipymättä. Komissio ja jäsenvaltiot tekevät arviointikäyntejä, joiden perusteella neuvosto antaa jäsenvaltioille suosituksia korjaavista toimista. Mekanismia on päivitetty ja parannettu⁶⁹, ja entistä yksinkertaisemmalla menettelyllä varmistetaan, että etenkin vakaviin puutteisiin voidaan puuttua viipymättä.

Oikeusvaltiokertomus

Vuotuinen oikeusvaltiokertomus⁷⁰ on oikeusvaltiomekanismin⁷¹ keskeinen osa. Heinäkuussa 2022 komissio esitteli kolmannen vuotuisen oikeusvaltiokertomuksensa, jossa oli 27 maakohtaista lukua. Kertomus perustuu tiiviiseen vuoropuheluun kansallisten viranomaisten ja sidosryhmien kanssa, ja siinä käsitellään kaikkia jäsenvaltioita objektiivisesti ja puolueettomasti. Kertomuksessa tarkastellaan oikeusvaltioperiaatteen

⁶⁵ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_fi

⁶⁶ https://finance.ec.europa.eu/regulation-and-supervision/enforcement-and-infringements-banking-and-finance-law/monitoring-banking-and-finance-directives_en

⁶⁷ Schengen-alue on alue, jolla ei ole sisärajoja ja jolla EU:n kansalaiset ja monet EU:ssa laillisesti oleskelevat EU:n ulkopuolisten maiden kansalaiset voivat liikkua vapaasti ilman rajatarkastuksia. Alue on laajentunut vähitellen vuodesta 1985 alkaen, ja tätä nykyä se kattaa melkein kaikki EU:n jäsenvaltiot ja muutamia Schengen-säännösten osallistuvia EU:n ulkopuolisia maita.

⁶⁸ https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen-borders-and-visa/schengen-area/schengen-evaluation-and-monitoring_en

⁶⁹ Asetus (EU) 2022/922, annettu 9 päivänä kesäkuuta 2022, arviointi- ja valvontamekanismin perustamisesta ja toiminnasta Schengenin säännösten soveltamisen varmistamista varten.

⁷⁰ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2022-rule-law-report_fi

⁷¹ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism_fi

neljää keskeistä osa-aluetta: oikeuslaitosta, korruptiontorjunnan kehystä, tiedotusvälineiden moniarvoisuutta ja vapautta sekä muita hallitusjärjestelmän osien keskinäiseen valvontaan liittyviä institutionaalisia kysymyksiä. Vuodesta 2022 alkaen kertomuksessa annetaan myös erityisiä suosituksia kullekin jäsenvaltiolle. Kertomus on luonteeltaan ennaltaehkäisevä, ja siinä esitettyjen suositusten tavoitteena on auttaa jäsenvaltioita viemään meneillään olevia tai suunniteltuja uudistuksia eteenpäin ja havaitsemaan parannuskohteita ja tilanteita, joissa viimeaikaiset muutokset tai uudistukset edellyttävät jatkotoimia.⁷²

Tarkastukset lainsäädännön noudattamisen varmistamiseksi

Komissio tekee joillakin EU:n lainsäädännön osa-alueilla tarkastuksia sen todentamiseksi, noudattavatko jäsenvaltiot EU:n sääntöjä käytännössä. Lisäksi tarkastuksilla arvioidaan kansallisia valvontatoimia.

Tarkastukset ovat keskeinen väline, jolla suojataan EU:n talousarviota. Niiden avulla voidaan havaita sääntöjenvastaiset maksut ja peria takaisin jäsenvaltion väärin käyttämiä varoja, kun se ei ole noudattanut sääntöjä ja moitteettoman varainhoidon periaatteita. Tarkastusten perusteella annettavat suositukset ja toimintasuunnitelmat, joita jäsenvaltiot laativat komission pyynnöstä, johtavat usein suoraan siihen, että jäsenvaltioiden viranomaiset alkavat noudattaa sääntöjä aiempaa paremmin.

EU:n elintarvike- ja rehurvallisuutta koskevien vaatimusten suojaaminen

EU:n kansalaiset odottavat, että elintarvike- ja rehurvallisuudelle sekä eläinten ja kasvien terveydelle asetetuista tiukoista vaatimuksista pidetään tiukasti kiinni. Näitä vaatimuksia suojataan valvontatoimilla ja tarkastuksilla sekä jäsenvaltioissa että EU:n ulkopuolisissa maissa, jotka tuovat kasveja, eläimiä ja elintarvikkeita EU:hun. Vuosina 2019–2020 komissio teki 170 tarkastusta ja toteutti muita vastaavia jäsenvaltioiden virallisiin valvontajärjestelmiin kohdistuvia valvontatoimia. Näiden toimien perusteella jäsenvaltioille annettiin 527 suositusta. Valtaosassa tapauksia jäsenvaltiot ryhtyivät korjaaviin toimiin tai esittivät tyydyttäviä sitoumuksia puutteiden korjaamiseksi. Vuonna 2020 kansallisten viranomaisten viralliset valvontatoimet kohdistuivat noin 17 miljoonaan elintarvikeketjun toimijaan. Viranomaiset tekivät näille toimijoille yli neljä miljoonaa tarkastusta. Tämä on auttanut kansallisia viranomaisia panemaan elintarvike- ja rehurvallisuutta koskevat EU:n tiukat vaatimukset täytäntöön aiempaa paremmin.

Kalastusalan yhteisten sääntöjen noudattamisen parantamiseen tähtäävät toimintasuunnitelmat

Komissio suorittaa jäsenvaltioissa tarkastuksia selvittääkseen, miten ne toteuttavat kalastusvalvontaa. Jos komissio havaitsee valvonnassa järjestelmällisiä puutteita, se laatii yhdessä jäsenvaltioiden kanssa toimintasuunnitelmia, joilla pyritään vahvistamaan

⁷² Komission tiedonanto ”Oikeusvaltiokertomus 2022: Oikeusvaltiotilanne Euroopan unionissa” COM(2022) 500 final.

jäsenvaltioiden valvontajärjestelmiä. Toimintasuunnitelmien avulla komission on helpompi seurata lainsäädännön täytäntöönpanoa sekä jäsenvaltioiden kalastusvalvontajärjestelmien kehittymistä. Järjestelmät ovat kestävästä kalastuksesta ja terveiden kalakantojen kannalta ratkaisevan tärkeitä. Näiden toimien ansiosta saalisilmoitukset ovat nykyään aiempaa luotettavampia ja yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevien rikkomusten havaitsemiseen tarkoitettuja järjestelmät aiempaa parempia.

Maatalousalan maksujen sääntöjenmukaisuuden varmistaminen

Komissio suorittaa jäsenvaltioissa säännöllisiä tarkastuksia selvittääkseen, miten jäsenvaltiot noudattavat EU:n lainsäädäntöä, jolla säännellään maanviljelijöille ja muille tuensaajille maksettavaa yhteiseen maatalouspolitiikkaan perustuvaa tukea. Jos valvontajärjestelmissä havaitaan sääntöjenvastaisuuksia tai puutteita, komissio voi keskeyttää EU:n rahoituksen tai periä varoja takaisin jäsenvaltioilta. Tällaiset rahoitusoikaisut ovat osoittautuneet tehokkaaksi keinoksi korjata tehdyt virheet ja suojata EU:n talousarviota. Lisäksi komissio pyytää jäsenvaltiota toteuttamaan toimintasuunnitelman, jonka avulla jäsenvaltio vahvistaa valvontajärjestelmiään.

Rikkomusmenettelyä edeltävä EU Pilot -menettely

Jos komissio ehkäisevistä toimistaan ja jäsenvaltioille antamastaan tuesta huolimatta toteaa, että EU:n lainsäädäntöä on saatettu rikkoa, se voi päättää aloittaa rikkomusmenettelyä edeltävän ns. EU Pilot -menettelyn⁷³. Tätä työkalua käytetään, jos siitä koituu lisäarvoa: vuonna 2021 komissio käynnisti omasta aloitteestaan tekemiensä tutkimusten tai tehtyjen kantelujen perusteella 302 rikkomusmenettelyä⁷⁴, joista 33:a edelsi EU Pilot -menettely. Tätä työkalua voidaan käyttää silloin kun on todennäköistä, että se johtaa lainsäädännön noudattamiseen nopeammin kuin virallinen rikkomusmenettely. Komissio voi siis ratkaista monia tapauksia EU Pilot -menettelyn avulla, eikä rikkomusmenettelyyn tarvitse siirtyä. Näin voi olla esimerkiksi silloin, kun käsiteltävät ongelmat ovat luonteeltaan teknisiä. EU Pilot voi osoittautua hyödylliseksi myös silloin, kun komissio haluaa kerätä faktatietoa tai oikeudellista tietoa arviointiaan varten.⁷⁵ Sitä ei kuitenkaan käytetä silloin kun rikkomisesta on vankkoja todisteita tai kun se on ilmeinen tai myönnetty, eikä myöskään silloin kun kyse on arkaluonteisemmista ongelmista, joiden osalta teknisellä tasolla käytävät keskustelut eivät todennäköisesti johda haluttuun lopputulokseen. Komission on suojauduttava myös siltä riskiltä, että tällainen prosessi aiheuttaisi aiheutonta viivästystä: jos menettelystä tulee liian pitkä eikä huomattavaa edistystä saavuteta tai jos jäsenvaltio ei tee yhteistyötä, komissio lopettaa EU Pilot -menettelyn ja aloittaa rikkomusmenettelyn.

⁷³ EU Pilot on komission ja jäsenvaltioiden väliseen yhteistyöhön ja vuoropuheluun tarkoitettu väline, jota käytetään EU:n lainsäädännön (mahdolliseen) noudattamatta jättämiseen liittyvissä kysymyksissä. Komission tapa käyttää EU Pilot -menettelyä on vahvistettu heinäkuussa 2020 tarkistetuissa sisäisissä suuntaviivoissa.

⁷⁴ Tämä luku ei sisällä sellaisia rikkomusmenettelyjä, jotka ovat käynnistyneet automaattisesti jäsenvaltion myönnettyä, ettei se ole saattanut jotakin direktiiviä osaksi kansallista lainsäädäntöään.

⁷⁵ Valtaosa rikkomusmenettelyistä aloitetaan ilman edeltävää EU Pilot -menettelyä.

EU Pilot -menettely on ajan myötä osoittautunut hyödylliseksi. Se on nopeuttanut lainsäädännön noudattamista lähestymistavalla, jossa hyödynnetään komission ja jäsenvaltioiden välistä avoimuutta ja keskinäistä luottamusta. Vuonna 2021 yli 80 prosenttia EU Pilot -menettelyistä ratkaistiin tyydyttävällä tavalla. Jos EU Pilot -menettely ei tuota tulosta, siirrytään käyttämään rikkomusmenettelyä.

EU Pilot -menettelyllä varmistettiin, että IBAN-tilinumeroa voi käyttää kaikissa jäsenvaltioissa

Yhtenäistä euromaksualuetta (SEPA) koskevan asetuksen⁷⁶ tavoitteena on varmistaa, että mitä tahansa EU-pankkitiliä voidaan käyttää tilisiirtoihin ja suoraveloituspäätöksiin muissa jäsenvaltioissa yhtä helposti kuin kotijäsenvaltiossa. Joissakin jäsenvaltioissa suuret maksujen vastaanottajat, kuten televiestintäyhtiöt taikka vero- tai sosiaaliturvaviranomaiset, eivät kuitenkaan hyväksyneet IBAN-koodia. Tämän vuoksi muiden EU-maiden pankkitilejä ei voitu käyttää suoraveloitusten tekemiseen tai esimerkiksi veronpalautusten tai eläkkeiden kaltaisten varojen siirtämiseen. Vuosina 2016–2021 komissio aloitti EU Pilot -menettelyn viiden jäsenvaltion kanssa. Lopputuloksena oli se, että niiden lainsäädäntökehystä on muutettu tai ollaan muuttamassa, jotta voidaan torjua rikkomiset ja varmistaa asianmukaiset seuraamukset. Kolmessa tapauksessa komissio käynnisti myös rikkomusmenettelyn sen varmistamiseksi, että kansallisilla toimivaltaisilla viranomaisilla on riittävät valtuudet valvoa lainsäädännön noudattamista ja määrätä seuraamuksia. Myös nämä menettelyt ovat johtaneet lainsäädännön muutoksiin, joiden nojalla viranomaisille on annettu tarvittavat valtuudet.

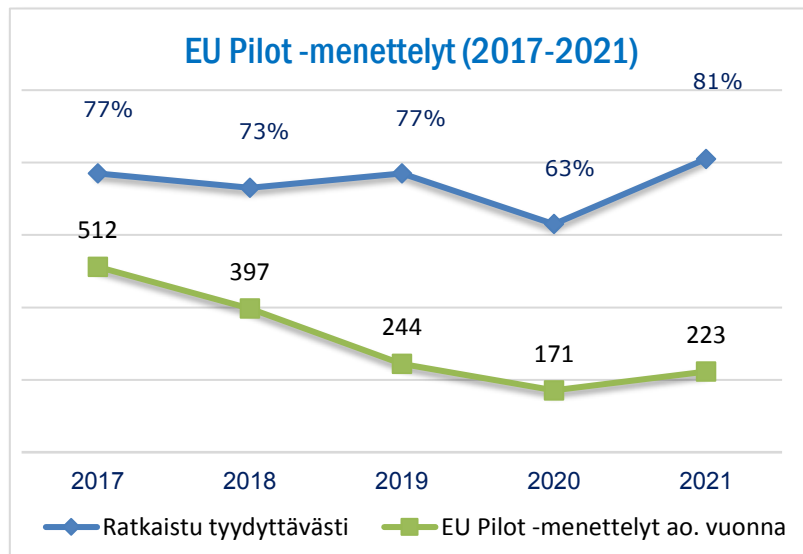
EU Pilot -menettelyllä parannettiin rajatylittävän terveydenhuollon saatavuutta⁷⁷

Potilailla on oikeus käyttää terveydenhuoltopalveluja missä tahansa jäsenvaltiossa ja saada kotimaassaan korvauksia ulkomailla annetusta hoidosta. Koska potilaiden oikeutta käyttää rajatylittäviä terveydenhuoltopalveluja koskevat EU-säännöt oli saatettu joissakin jäsenvaltioissa osaksi kansallista lainsäädäntöä virheellisesti, komissio aloitti EU Pilot -menettelyjä, joiden tarkoituksena oli parantaa nopeasti mahdollisuuksia käyttää turvallisia ja laadukkaita rajatylittävän terveydenhuollon palveluja näissä maissa. Kolmea jäsenvaltiota vastaan on aloitettu rikkomusmenettely, kun taas yhdeksässä jäsenvaltiossa hyvään lopputulokseen on päästy EU Pilot -menettelyn avulla. Suurimmassa osassa näitä tapauksia jäsenvaltiot muuttivat lainsäädäntöään tai hallinnollisia käytäntöjään EU-sääntöjen mukaisiksi. Tämän ansiosta tilanne on nyt parempi potilaiden kannalta, sillä etukäteen haettavaa lupaa koskevia vaatimuksia ja hallinnollisia menettelyjä on kevennetty. Lisäksi potilaat saavat nyt selkeämpää tietoa rajatylittävästä terveydenhuollosta, eli kaiken kaikkiaan potilaiden on nyt helpompi käyttää terveydenhuoltopalveluja muissa

⁷⁶ Asetus (EU) N:o 260/2012, annettu 14 päivänä maaliskuuta 2012, euromääräisiä tilisiirtoja ja suoraveloituksia koskevista teknisistä ja liiketoimintaa koskevista vaatimuksista.

⁷⁷ ”Rajatylittävä terveydenhuolto” tarkoittaa muussa jäsenvaltiossa kuin vakuutusjäsenvaltiossa tarjottua tai määrättyä terveydenhuoltoa.

jäsenvaltioissa.

VI. RIKKOMUSMENETTELYJEN TEHOKAS KÄYTTÖ

Lainsäädännön täytäntöönpanon valvontaan liittyvä komission toimintapolitiikka on kehittynyt ajan myötä. Vuodesta 2017 alkaen komissio on keskittynyt valvontatoimissaan yhä enemmän sellaisiin seikkoihin, joihin liittyvillä toimilla voidaan tuottaa mahdollisimman paljon lisäarvoa ja konkreettista hyötyä mahdollisimman monen ihmisen ja yrityksen elämään ja toimintaan. Niinpä komissio toimii edelleen sen strategisen lähestymistavan ja niiden tavoitteiden ja painopisteiden mukaisesti, jotka se asetti itselleen vuoden 2016 tiedonannossaan ”EU:n lainsäädäntö: parempiin tuloksiin soveltamista parantamalla”.

Rikkomusmenettelyn ensisijaisena tarkoituksena on varmistaa, että jäsenvaltiot noudattavat EU:n lainsäädäntöä yleisen edun takia eivätkä yksilön oikeussuojan takia. Komission strateginen lähestymistapa tarkoittaa siis sitä, että rikkomusmenettelyissä keskitytään yksittäisten asioiden sijasta ensisijaisesti systeemiin ja rakenteellisiin kysymyksiin, jotka vaikuttavat suureen määrään ihmisiä tai yrityksiä tietyssä jäsenvaltiossa tai koko unionissa.

Useiden virheellisten soveltamistapausten käsitleminen yhdessä rikkomusmenettelyssä

Ympäristöalalla komissio aloitti ennen yksittäisiä menettelyjä esimerkiksi yhden vaatimustenvastaisen kaatopaikan vuoksi tai sen vuoksi, että yksittäinen taajama ei ollut yhdyskuntajätevesien käsittelyä koskevan lainsäädännön mukainen. Nykyään komissio keskittyy systeemiin tapauksiin ja yhdistää joskus jopa satoja taajamia koskevia tapauksia yhdeksi yhdyskuntajätevesien käsittelyä koskevaksi asiaksi tai kymmeniä kaatopaikka-asioita yhdeksi jätelainsäädännön rikkomusta koskevaksi asiaksi. Tämä onkin paljon tehokkaampaa, sillä näin yhden jäsenvaltion kaikki alueet saadaan noudattamaan lainsäädäntöä yhdellä ainoalla rikkomusmenettelyllä.

Kantelussa esiin tuotujen yleisten periaatteellisten ongelmien ratkaiseminen

Peruskirjan mukainen oikeus yhdistymisvapauteen on yksi demokraattisen ja moniarvoisen yhteiskunnan kulmakivistä. Tältä osin unionin tuomioistuin päätti komission aloittamassa, kanteluun perustuvassa rikkomusmenettelyssä, että yhden jäsenvaltion kansallinen lainsäädäntö haittasi pääoman vapaata liikkuvuutta sekä henkilötietojen suojaamista ja yhdistymisvapautta koskevien perusoikeuksien toteutumista.

Sellaiset yksittäistapaukset, joissa EU:n lainsäädäntöä on saatettu soveltaa virheellisesti mutta joissa ei ole kyse yleisistä periaatteellisista ongelmista (kuten direktiivin saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä virheellisesti tai ennakkoratkaisumenettelyn estämisestä), tai joissa ei ole näyttöä yleisestä käytännöstä taikka systeemisistä puutteista, on tehokkaampaa käsitellä muutoksenhakuelimissä, jotka ovat lähempänä rikkomisen kohteena olevia tahoja. Ne voivat tarjota nopeita ja suoria ratkaisuja. Tällaisia tapauksia on vaikea tutkia käytännössä ja rikkomusmenettely EU:n tasolla on pitkä prosessi. Lisäksi unionin tuomioistuimen tuomio osoitetaan jäsenvaltiolle, ja siinä voidaan käsitellä yksityishenkilön ongelmaa vain epäsuorasti. Unionin tuomioistuin ei voi määrätä jäsenvaltiota maksamaan korvauksia vahingoista, joita yksityishenkilölle on koitunut EU:n lainsäädännön rikkomisen vuoksi. Jos kantelijat haluavat hakea vahingonkorvauksia tai vaatia kansallista päätöstä kumottavaksi, heidän on vietävä asia kansallisen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

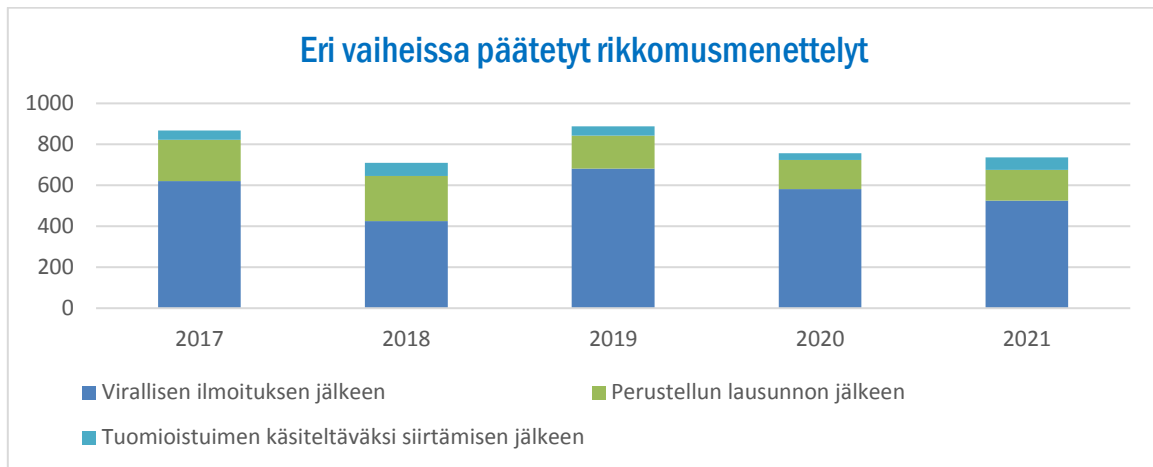
Komissio vastaanottaa vuosittain noin 4 000 kantelua.⁷⁸ Se vastaanottaa myös EU:n lainsäädäntöön liittyviä vetoamuksia, jotka sille toimittaa Euroopan parlamentin vetoamusvaliokunta. Vaikka komissio ei välttämättä tutki jokaista tapausta, jossa EU:n lainsäädäntöä on saatettu soveltaa virheellisesti, se pitää kanteluja, kirjallisia kysymyksiä ja vetoamuksia arvokkaana tietolähteenä laaja-alaisemmissa asioissa, joissa on kyse EU:n lainsäädännön systeemisestä tai rakenteellisesta rikkomisesta jäsenvaltioissa.

Tämä strateginen lähestymistapa edellyttää sitä, että kansallisissa säännöissä säädetään tehokkaista muutoksenhakumenettelyistä EU:n lainsäädännön rikkomisen yhteydessä ja että näitä menettelyjä toteuttaa riippumaton ja tehokas oikeuslaitos. Tämän vuoksi komissio asettaa etusijalle erityisesti sellaiset rikkomiset, jotka vaikuttavat kansallisten oikeuslaitosten valmiuksiin edistää EU:n lainsäädännön tehokasta soveltamista. Samalla komissio keskittyy täytäntöönpanon valvontaa koskevissa toimissaan myös varmistamaan, että kansallisilla viranomaisilla ja sääntelyelimillä on sellaiset toimivaltuudet ja resurssit, että ne pystyvät huolehtimaan tehokkaasta oikeussuojasta. Lisäksi komissio pyrkii varmistamaan, että EU:n lainsäädännön soveltamiseksi toteutettavissa kansallisissa toimenpiteissä säädetään myös asianmukaisista seuraamuksista EU:n lainsäädännön rikkomisen varalta.

Komission tavoitteena on taata, että jäsenvaltiot alkavat noudattaa EU:n lainsäädäntöä niin pian kuin mahdollista. Komissio on tyytyväinen siihen, että suurin osa rikkomistapauksista

⁷⁸ Kanteluja vastaanotetaan useimmiten verkossa olevan kantelulomakkeen välityksellä. Se on saatavilla osoitteessa https://ec.europa.eu/assets/sg/report-a-breach/complaints_fi ”Kanteluilla” tarkoitetaan myös niin kutsuttuja joukkokanteluja, joissa komissio käsittelee suuren määrän samanlaisia kanteluja yhtenä asiana.

ratkaistaan jo menettelyn alkuvaiheessa⁷⁹ – yli 90 prosenttia asioista saadaan sovittua ennen unionin tuomioistuimen käsittelyyn päättymistä. Kun ongelmat saadaan ratkaisua ilman, että niitä tarvitsee viedä unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, lainsäädännön noudattaminen voidaan varmistaa nopeammin, ja samalla säästetään aikaa ja rahaa. Jäsenvaltioiden on pyrittävä kaikin keinoin noudattamaan tuomioistuimen päätöstä niin pian kuin mahdollista. Jos jäsenvaltio ei tuomioistuimen päätöksestä huolimatta kuitenkaan korjaa rikkomista, komissio voi siirtää asian takaisin unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi ja pyytää sitä määräämään jäsenvaltiolle taloudellisia seuraamuksia.⁸⁰

Tehokas rikkomusmenettely

EU:n **ilmansuojelulainsäädännön** noudattamisen varmistaminen voi olla taloudellisesti erittäin kallista, mutta sen noudattamatta jättäminen maksaa ihmishenkiä ja aiheuttaa vakavia sairauksia. Tällä alalla onkin aloitettu lukuisia rikkomusmenettelyjä. Vuoden 2022 heinäkuuhun mennessä komissio oli aloittanut 28 rikkomusmenettelyä, koska 18 jäsenvaltiota oli laiminlyönyt ilmanlaatua koskevan direktiivin⁸¹ soveltamisen. Yhteensä 15 tapausta on siirretty unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, ja niistä kymmenessä on annettu päätös. Yksi tapaus on siirretty tuomioistuimen käsiteltäväksi toistamiseen, joten siitä voi seurata sakkorangaistus. Näillä täytäntöönpanotoimilla on ollut suuri merkitys siinä, että sellaisten alueiden määrää, joilla ilmanlaadun hiukkasrajoja koskevat lakisääteiset raja-arvot ylittyivät, on saatu vähennettyä 91:stä (vuonna 2019) 55:een (vuonna 2021)⁸². Myös niiden alueiden määrä, jolla typpidioksidipitoisuus ylittyi, väheni 68:sta 23:een vuonna 2021. Tämä tarkoittaa sitä, että useissa Euroopan kaupungeissa ihmiset voivat nyt hengittää puhtaampaa ilmaa. Ilmanlaatua koskevan EU:n lainsäädännön soveltaminen on auttanut vähentämään ilmansaasteisiin liittyvien ennenaikaisten

⁷⁹ Vuonna 2021 kaikista rikkomistapauksista 69 prosenttia päätettiin ensimmäisen virallisen ilmoituksen lähettämisen jälkeen.

⁸⁰ SEUT-sopimuksen 260 artiklan 2 kohdan perusteella.

⁸¹ Direktiivi 2008/50/EY, annettu 21 päivänä toukokuuta 2008, ilmanlaadusta ja sen parantamisesta.

⁸² Vuotta 2021 koskeva päivitys perustuu uusimpiin tämän tiedonannon laatimishetkellä saatavilla olleisiin ilmanlaatatietoihin, jotka olivat vuodelta 2020.

kuolemantapausten määrää kolmanneksella vuodesta 2005 alkaen, ja näin on onnistuttu säästämään yli 150 000 ihmishenkeä.⁸³

Komissio kiinnittää erityistä huomiota **Euroopan metsien suojeluun**, sillä metsät varastoivat suuria määriä hiiltä ja poistavat sitä ilmakehästä. Lisäksi metsät ovat ensiarvoisen tärkeitä biologiselle monimuotoisuudelle ja kriittisten ekosysteemipalvelujen tarjoamiselle. Kun jäsenvaltiot ovat järjestelmällisesti laiminlyöneet velvollisuutensa välttää laittomista hakkuista tai sääntöjenvastaisista metsänhoitokäytännöistä johtuvaa metsäluontotyyppien tilan heikkenemistä, komissio on aloittanut rikkomusmenettelyn ja osoittanut satelliittikuvien avulla, että metsäluontotyyppien tila on heikentynyt. Meneillään on useita rikkomusmenettelyjä neljää jäsenvaltiota vastaan, ja unionin tuomioistuin on jo antanut päätöksensä yhdessä näistä tapauksista. Samankaltaisessa metsien suojeluun liittyvässä oikeudenkäyntimenettelyssä komissio tukeutui SEUT-sopimuksen 279 artiklaan ja pyysi tuomioistuinta määräämään välitoimia, jotta vältetään metsiemme peruuttamaton vahingoittuminen. Niinpä unionin tuomioistuin määräsi asianomaisen jäsenvaltion lopettamaan meneillään olevat metsänhoitotoimet ja vuosisatoja vanhojen kuolleiden kuusien poistamisen metsäluontotyyppien suojelemiseksi, tai muutoin se määräisi päivittäisen sakon siihen saakka, kunnes määräystä noudatetaan.

Komissio hyödyntää kaikkia käytettävissään olevia keinoja suojellakseen eurooppalaisia yrityksiä **julkisiin hankintoihin** osallistumisen esteiltä. Tähän sisältyy nykyisten sääntöjen asianmukaisen täytäntöönpanon varmistaminen, jotta vältetään käyttämästä suorahankinnan mahdollisuutta väärin tai poistamasta alihankintaan liittyviä rajoituksia. Nämä seikat ovat tärkeitä, jotta pk-yritykset voivat osallistua tarjouskilpailuihin sekä muissa jäsenvaltioissa että kansallisella tasolla.

Palvelujen alalla komissio aloitti rikkomusmenettelyt kymmentä jäsenvaltiota vastaan, koska ne olivat asettaneet rajoituksia tietyille palveluille, joita tarjosivat erityisesti arkkitehdit, insinöörit, kirjanpitäjät ja veroneuvojat, asianajajat sekä rakennusalan toimijat. Näiden rajoitusten takia yritysten oli vaikea toimia ulkomailla ja laajentaa toimintaansa. Vastaavasti myöskään ihmiset ja yritykset eivät voineet hyödyntää kilpailukykyisimpiä ja innovatiivisimpia palveluja, joita EU-markkinoilla oli saatavana. Rikkomusmenettelyjen tuloksena asianomaiset jäsenvaltiot muuttivat lainsäädäntöään.

Eurooppalaisten kuluttajien ei pitäisi kohdata minkäänlaisia esteitä tai hankaluuksia hankkiessaan tavaroita ja palveluja verkossa rajojen ylitse sijainnista, asuinpaikasta tai kansalaisuudesta riippumatta. Komissio on tukenut jäsenvaltioita maakohtaisia estoja koskevan **geoblokkausasetuksen**⁸⁴ soveltamisessa. Sillä turvataan kuluttajien pääsy sähköisen kaupankäynnin verkkosivustoille ja suojellaan verkko-ostoksia tekeviä asiakkaita kansalaisuuteen, asuinpaikkaan tai sijoittautumispaikkaan perustuvalta syrjinnältä. Jäsenvaltioiden on kuitenkin määritettävä, miten täytäntöönpanoa valvotaan ja kuka sen tekee. Tältä osin komissio aloitti vuonna 2019 rikkomusmenettelyt yhdeksää jäsenvaltiota

⁸³ Lähde: Euroopan ympäristökeskus.

⁸⁴ [Short-term review of the Geo-blocking Regulation](#)

vastaan. Vuoteen 2021 mennessä kaikki jäsenvaltiot olivat täyttäneet velvollisuutensa, ja kaikissa jäsenvaltioissa oli nimetty toimivaltaiset viranomaiset. Tämä auttoi esimerkiksi valmistelemaan EU:n laajuista tutkimusta, jossa selvitettiin tunnetun hakukoneen perusteettomia geoblokkausikäytäntöjä.⁸⁵

EU:n tavoitteena on kunnioittaa **oikeusvaltioperiaatetta** ja erityisesti suojella oikeuslaitoksen riippumattomuutta ja varmistaa, että riippumattomat kansalliset tuomioistuimet voivat taata tehokkaan oikeussuojan. Sen vuoksi komissio ryhtyi toimiin erästä jäsenvaltiota vastaan, sillä se oli antanut lainsäädäntöä, jolla alennettiin tuomareiden eläkeikää ja annettiin täytäntöönpanoelimelle yksinomainen harkintavalta pidentää tuomareiden toimikausia. Tämä pakotti monet toimessaan olevat tuomarit siirtymään eläkkeelle. Komissio vei asian unionin tuomioistuimeen, joka vahvisti, että EU:n lainsäädäntöä oli rikottu. Tämän johdosta kyseinen jäsenvaltio kumosi tuomareiden eläkeikä säännöt ja palautti eläkkeelle pakotetut tuomarit virkaan.

Komissio aloitti rikkomusmenettelyn saatuaan kanteluja, joiden mukaan **energiatehokkuusdirektiivin**⁸⁶ mukaisia kotitalouksien lämmitystä ja lämmintä vettä koskevia **mittaus- ja laskutussääntöjä** ei ollut pantu täytäntöön. Koska kyseinen jäsenvaltio ei ollut saattanut direktiiviä osaksi kansallista lainsäädäntöään, komissio päätti siirtää asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Sen jälkeen, kun tuomioistuin oli antanut päätöksensä, jäsenvaltio säätöi tarvittavat lait. Nyt moniasuntoisissa rakennuksissa asuvilla ihmisillä on oikeus saada käyttäjäkohtaiset mittarit lämmitykselle ja kuumalle vedelle, jotta he voivat seurata energiankulutustaan ja ryhtyä toimiin kulutuksen vähentämiseksi.

Komissio aloittaa rikkomusmenettelyjä joko omasta aloitteestaan, kantelun johdosta tai automaattisesti kahden kuukauden välein eli silloin, kun jäsenvaltio, joka on myöntänyt jättäneensä saattamatta EU-direktiivejä täysimääräisesti osaksi lainsäädäntöään määräaikaan mennessä, ei ilmoita komissiolle täytäntöönpanotoimista. Komissio on asettanut ja asettaa edelleen etusijalle sellaisten tapausten käsittelyn, joissa direktiivien saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä on myöhästynyt, koska tällaiset viivästykset estävät sovitusta EU-säännöistä saatavien hyötyjen toteutumisen. Ajan kuluessa niiden tapausten määrä on kuitenkin vähentynyt, joissa jäsenvaltiot eivät ole saattaneet direktiivejä osaksi kansallista lainsäädäntöä annetussa määräajassa, ja näin ollen rikkomusmenettelyjen määrä on kaiken kaikkiaan vähentynyt.⁸⁷

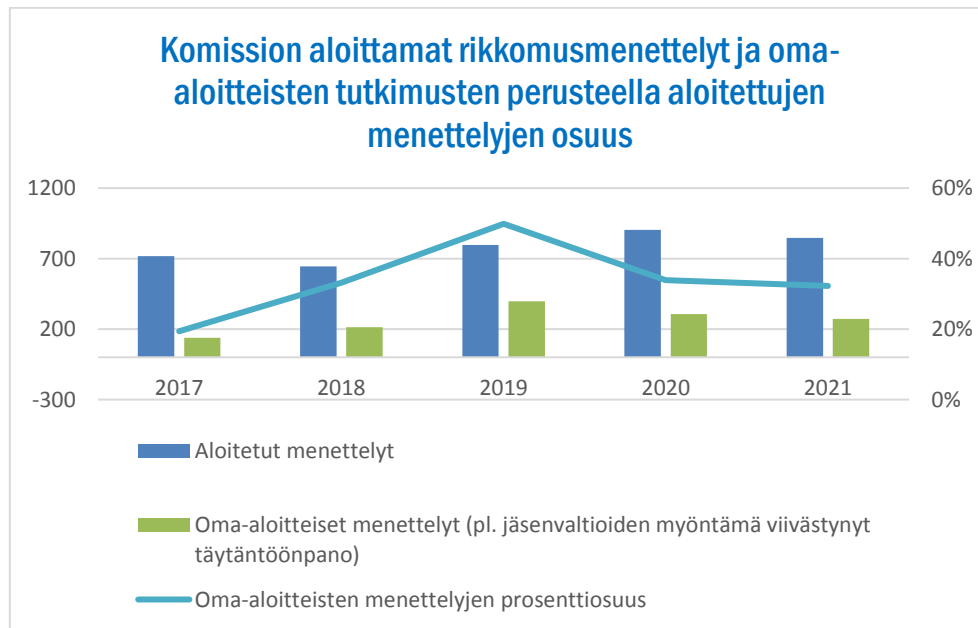
⁸⁵ https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/coordinated-actions/social-media-and-search-engines_fi

⁸⁶ Direktiivi 2012/27/EU, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, energiatehokkuudesta.

⁸⁷ Vuodesta 2011 alkaen niiden tapausten määrä, joissa direktiivien saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä on myöhästynyt, on pienentynyt yli tuhannesta noin 500 tapaukseen vuosittain.

Viime vuosina yhä suurempi osuus menettelyistä on aloitettu **komission omien tutkimusten**⁸⁸ perusteella. Näiden oma-aloitteisesti aloitettujen rikkomusmenettelyjen ansiosta komissio on voinut edistää strategista lähestymistapaansa täytäntöönpanon valvontaan, käsitellä ensisijaisia tapauksia sekä direktiivien virheellistä täytäntöönpanoa vuoden 2016 tiedonannossa määritetyn mukaisesti ja toimia nopeasti ja päättäväisesti niiden rikkomisten suhteen, jotka estävät perusvapauksien ja EU:n arvojen toteutumista.

VII. NOPEA JA TEHOKAS REAGOINTI KRIISEIHIN

⁸⁸ Tässä luvussa ei oteta huomioon niitä ilmoittamatta jättämisistä koskevia tapauksia, joiden osalta menettely aloitetaan automaattisesti direktiivin täytäntöönpanon laiminlyönnin vuoksi, eikä kanteluihin perustuvia tapauksia.

Covid-19-pandemian ja Ukrainassa käynnissä olevan Venäjän hyökkäyssodan kaltaiset kriisit ja hätätilanteet panevat koetukselle sekä EU:n neljän perusvapauden toteutumisen jäsenvaltioissa että sisämarkkinoiden toiminnan. Vaikeissa olosuhteissa voi olla kiusaus suosia omaa jäsenvaltiota hyödyttäviä näkökohtia EU:n lainsäädännön asianmukaisen soveltamisen sijasta. EU:n lainsäädännön tehokas täytäntöönpano on kuitenkin myös silloin hyvin tärkeää sekä ihmisille että yrityksille. Sen avulla voidaan nimittäin varmistaa, että ihmiset ja yritykset voivat edelleen luottaa EU:n lainsäädännön mahdollistamaan suojaan ja oikeusvarmuuteen ja siihen, että välttämättömiä tavaroita ja palveluita on saatavilla siellä, missä niitä eniten tarvitaan.

Viimeaikaiset kriisit ovat osoittaneet, että EU:n täytyy sopeutua ja että se myös pystyy sopeutumaan. Komissio on käyttänyt monenlaisia keinoja auttaakseen jäsenvaltioita ja suurta yleisöä sopeutumaan muuttuviin olosuhteisiin. Se on ehdottanut uutta lainsäädäntöä sääntöjen muuttamiseksi, antanut ohjeistusta ja taloudellista tukea sekä koordinoitua toimia asianmukaisten viranomaisten välillä ja käynyt vuoropuhelua eri toimijoiden kanssa. Myös rikkomusmenettelyjä on tarpeen mukaan käytetty. Tämä kokonaisvaltainen lähestymistapa on auttanut varmistamaan, että EU:n lainsäädännön soveltamista jatketaan myös kriisin aikana. Tämä taas on vahvistanut sitä yleistä kokemusta, että EU on pystynyt reagoimaan näihin kriiseihin tehokkaammin toimimalla yhdessä kuin olisi ollut mahdollista pelkästään kansallisilla vastatoimilla.

Joissakin EU-säännöissä on jo merkittävää sisäänrakennettua joustavuutta, jota onkin hyödynnetty kriisin aikana. Esimerkkeinä mainittakoon vakaus- ja kasvusopimuksen yleinen poikkeuslauseke tai toimet, joihin ryhdyttiin tilapäistä suojelua koskevan direktiivin⁸⁹ nojalla. Komissio on hyväksynyt tilapäiset puitteet⁹⁰, joiden avulla jäsenvaltiot voivat soveltaa valtiontukitoimenpiteitä koskevia sääntöjä joustavasti talouden tukemiseksi. Komissio teki ehdotuksia tiettyihin yritysten kokoussääntöihin sovellettavista poikkeuksista ja esimerkiksi veroilmoitusten antamisen määräaikojen muuttamisesta. Lisäksi se antoi nykyisiä sääntöjä selventäviä ohjeita esimerkiksi ”Vihreät kaistat” -aloitteen osalta, jotta voitiin varmistaa jatkuva tavaravirta sisämarkkinoille ja mahdollistaa kriittisten alojen työntekijöiden vapaa liikkuvuus pandemian aikana. Myös Ukrainasta pakenevien ihmisten tutkintotodistusten tunnustamista koskevia sääntöjä selvennettiin. Tietyillä toimenpiteillä voitiin myös osoittaa jäsenvaltioille, että kansallisille ratkaisuille oli selkeitä vaihtoehtoja: EU:n digitaalinen koronatodistus turvasi ihmisten vapaan liikkuvuuden, sillä sen avulla kansalliset viranomaiset saattoivat tarkistaa kaikkien EU:n alueella liikkuvien todistuksen haltijoiden tilanteen. Vuoden 2021 loppuun mennessä jäsenvaltiot olivat myöntäneet yli miljardi todistusta. Kaikkien näiden toimenpiteiden avulla säilytettiin EU:n lainsäädännön loukkaamattomuus ja mahdollistettiin tarvittava joustavuus.

⁸⁹ Direktiivi 2001/55/EY, annettu 20 päivänä heinäkuuta 2001, vähimmäisvaatimuksista tilapäisen suojelun antamiseksi siirtymään joutuneiden henkilöiden joukottaisen maahantulon tilanteissa, ja toimenpiteistä näiden henkilöiden vastaanottamisen ja vastaanottamisesta jäsenvaltioille aiheutuvien rasitusten tasapuolisen jakautumisen edistämiseksi.

⁹⁰ [State aid Temporary Framework in the context of the coronavirus outbreak ja Temporary Crisis Framework in the context of Russia's invasion of Ukraine.](#)

Oli kuitenkin tapauksia, joissa jäsenvaltiot yrittivät ohittaa EU:n säännöt. Esimerkiksi covid-19-pandemian alussa jotkin jäsenvaltiot määräisivät yksipuolisesti vientirajoituksia lääkkeille tai suojaruokatuotteille tai ryhtyivät toimiin kotimaisten toimittajien tai palveluntarjoajien suosimiseksi elintarviketuotannon ja matkailun kaltaisilla aloilla. Komissio seurasi näitä sisämarkkinoiden kannalta uhkaavia kehityskulkuja valppaasti, ja monet protektionistiset toimenpiteet, joita jäsenvaltiot määräisivät pandemian ensimmäisinä kuukausina, kumottiin melko nopeasti. Komissio aloitti myös rikkomusmenettelyjä kansallisia protektionistisia toimenpiteitä vastaan, kun hyökkäyssota Ukrainassa oli alkanut. Tällaisia toimenpiteitä olivat esimerkiksi useilla talouden aloilla määrätyt vientikiellot, jotka koskivat esimerkiksi viljatuotteita ja rakennusmateriaaleja, tai syrjivän polttoainehinnoittelun soveltaminen ajoneuvoihin, joissa oli ulkomaiset rekisterikilvet.

Venäjän hyökättyä Ukraina komissio hyväksyi toimenpiteitä, joilla helpotetaan liikennettä, kauttakululiikennettä ja logistiikkaketjun toimijoiden välistä vaihtoa Ukrainan kanssa. Lisäksi se antoi tiedonannon EU:n ja Ukrainan välisistä solidaarisuuskaistoista Ukrainan maataloustuotteiden viennin ja EU:n kanssa käytävän kahdenvälisen kaupan helpottamiseksi⁹¹. Näiden toimenpiteiden tavoitteena oli lieventää kriisin vaikutuksia tavaraliikenteeseen. Komissio vapautti kaiken Ukrainasta Euroopan unioniin tulevan viennin tuontitulleista vuoden ajaksi. Se ryhtyi myös toimiin, joiden tavoitteena oli vahvistaa venäläisiin ja valkovenäläisiin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistettujen pakotteiden täytäntöönpanoa ja valvontaa. Komissio julkaisi useita pakotteiden tulkintaa koskevia ohjeasiakirjoja, joissa annettiin selvennyksiä jäsenvaltioiden uusiin kysymyksiin ja joilla annettiin jatkuvaa tukea asianmukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi.

Komissio aktivoi EU:n lainsäädäntöön perustuvia hätäapuvälineitä lieventääkseen energiakriisin vaikutusta. Komission ehdotuksen perusteella lainsäätäjät hyväksyivät sääntöjä, joilla varmistetaan kaasuväylien täyttäminen⁹², jotta vuoden 2022 talvikauden aikana saatavilla on tarpeeksi kaasua. Tällä on välitön vaikutus ihmisiin ja yrityksiin. Komissio antoi myös ripeästi ehdotuksen uusiksi säännöiksi koordinoituista kaasun kysynnän vähentämistoimenpiteistä⁹³ ja korkeisiin energianhintoihin liittyvistä hätätoimenpiteistä⁹⁴. Nämä hätätoimenpiteet ovat jälleen yksi osa komission työtä, jonka tavoitteena on varmistaa, että EU:n säädöskehys mahdollistaa määrätietoiset ja tehokkaat vastatoimet kriisitilanteissa.

Lisäksi komissio hyödyntää kertyneitä kokemuksia ja selvittää, pitäisikö EU:n säännöissä olla sisäänrakennettuna joustavuutta ja koordinoituneita mekanismeja, jotta kriisin ilmaantuessa voitaisiin ryhtyä toimiin ennalta määritetyn säädöskehyn mukaisesti. Covid-19-pandemiasta saatujen kokemusten perusteella komissio laati liikennealaa koskevan

⁹¹ Komission tiedonanto ”EU:n ja Ukrainan välisiä solidaarisuuskaistoja koskeva toimintasuunnitelma Ukrainan maataloustuotteiden viennin ja EU:n kanssa käytävän kahdenvälisen kaupan helpottamiseksi”, COM(2022) 217 final.

⁹² Asetus (EU) 2022/1032, annettu 29 päivänä kesäkuuta 2022, asetusten (EU) 2017/1938 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta kaasun varastoinnin osalta.

⁹³ Asetus (EU) 2022/1369, annettu 5 päivänä elokuuta 2022, koordinoituista kaasun kysynnän vähentämistoimenpiteistä (Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 122 artiklan perusteella).

⁹⁴ Ehdotus asetukseksi korkeisiin energianhintoihin liittyvistä hätätoimenpiteistä, COM(2022) 473 final.

varautumissuunnitelman⁹⁵, jossa ehdotetaan kaikenlaisissa liikennekriiseissä käytettäväksi tarkoitettuja välineitä. Lisäksi suunnitelmalla halutaan varmistaa, että EU:n lainsäädäntöä muutetaan ja että se pannaan täytäntöön, jotta tällaisiin tapahtumiin voidaan reagoida asianmukaisesti, jos ja kun niitä ilmaantuu. Joulukuussa 2021 antamassaan ehdotuksessa Schengenin rajasäännösten muuttamisesta⁹⁶ komissio esitteli koordinoituneen mekanismin, jolla voitaisiin reagoida terveysuhkiin ulkorajoilla, ja uuden Schengen-alueen suojamekanismin, jotta sisärajoilla voitaisiin toimia yhtenäisellä tavalla jäsenvaltioita uhkaavissa tilanteissa. Komissio perusti Euroopan terveysunionin yhteydessä myös terveyshätätilanteiden valmiusviranomaisen (HERA) vahvistaakseen Euroopan valmiutta ehkäistä rajatylittäviä terveyshätätilanteita ja reagoida niihin nopeasti sekä tehostaakseen hätätila-toimenpiteiden täytäntöönpanoa. Myös sisämarkkinoiden hätäapuväline⁹⁷ mahdollistaa nopean reagoinnin kriisitilanteissa, jotta tavarat ja ihmiset voidaan pitää liikkeessä ja jotta elintärkeiden tuotteiden ja palvelujen saatavuus voidaan taata.

Monipuolisten täytäntöönpanovälineiden käyttö kriisin aikana

Covid-19-pandemia aiheutti vakavan häiriön matkailualalla, ja useilla jäsenvaltioilla oli tarve reagoida siihen. Kansalliset toimenpiteet, joiden mukaisesti lomamatkan peruuntumisesta annettiin korvauksena vain matkakuponkeja tai rahat takaisin vasta pitkän ajan kuluttua, eivät olleet sääntöjenmukaisia siltä osin kuin on kyse matkustajan oikeudesta saada korvauksia EU:n lainsäädännön nojalla. Ensiksi komissio antoi jo varhaisessa vaiheessa ohjeita EU:n **matkustajien oikeuksia** koskevan lainsäädännön soveltamisesta⁹⁸ sekä suosituksen matkailijoille tarjottavista matkakupongeista vaihtoehtona hinnan palauttamiselle peruutetusta matkasta. Suosituksessa käsiteltiin myös sitä, miten jäsenvaltiot voisivat tukea liikennealan toimijoita likviditeettiongelmiensa yhteydessä.⁹⁹ Se teki myös yhteistyötä kuluttajansuojan yhteistyöverkoston¹⁰⁰ täytäntöönpanoviranomaisten kanssa lentoyhtiöiden kanssa käytävän vuoropuhelun osalta. Tämän tuloksena 16 suurta eurooppalaista lentoyhtiötä sopi vuonna 2022 mm. yli 500 000 lentokupongin korvaamisesta kuluttajille, joiden lennot oli peruutettu pandemian aikana. Komissio aloitti myös rikkomusmenettelyjä niitä jäsenvaltioita vastaan, jotka olivat ottaneet käyttöön EU:n matkustajan oikeuksia koskevan asetuksen¹⁰¹ tai matkapakettidirektiivin¹⁰² vastaisia

⁹⁵ Komission tiedonanto ”Liikennealaa koskeva varautumissuunnitelma”, COM(2022) 211 final.

⁹⁶ Ehdotus asetukseksi henkilöiden liikkumista rajojen yli koskevasta unionin säännöstöstä annetun asetuksen (EU) 2016/399 muuttamisesta, COM(2021) 891 final.

⁹⁷ Ehdotus asetukseksi sisämarkkinoiden hätäapuvälineestä ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2679/98 kumoamisesta, COM(2022) 459 final.

⁹⁸ Tulkintaohjeet matkustajien oikeuksia koskevista EU:n asetuksista covid-19-epidemian lewitessä 2020/C 89 I/01.

⁹⁹ Komission suositus (EU) 2020/648, annettu 13 päivänä toukokuuta 2020, matkustajille ja matkailijoille tarjottavista matkakupongeista vaihtoehtona hinnan palauttamiselle peruutetuista matkapaketeista ja kuljetuspalveluista covid-19-pandemian yhteydessä.

¹⁰⁰ https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/consumer-protection-cooperation-network_en

¹⁰¹ Asetus (EY) N:o 261/2004, annettu 11 päivänä helmikuuta 2004, matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä.

sääntöjä. Suurin osa näistä jäsenvaltioista muutti käytäntöään ripeästi EU:n lainsäädännön mukaisesti, ja vain yksi tapaus oli siirrettävä unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

VIII. PÄÄTELMÄT

EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon valvonta on ollut ja on edelleen yksi komission keskeisistä prioriteeteista. Tässä tiedonannossa on esitelty lukuisia erilaisia toimenpiteitä, joihin komissio on ryhtynyt EU:n lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi. Toimenpiteiden keskeisenä tavoitteena on aina myönteisen muutoksen edistäminen ja sen varmistaminen, että ihmiset ja yritykset voivat hyödyntää kaikkia EU:n lainsäädännön suomia etuja. Täytäntöönpanon laiminlyömiselle tai virheelliselle täytäntöönpanolle voi olla monia syitä, ja komissio on kehittänyt erilaisia välineitä niihin reagoimiseksi.

Kokonaisvaltaisesta, älykkästä ja strategisesta lähestymistavasta täytäntöönpanon valvontaan on saatu suoria hyötyjä: ilma on puhtaampaa, vedenlaatua koskevia vaatimuksia on tiukennettu, liikenne on turvallisempaa ja kuluttajansuojaa on vahvistettu. Lisäksi EU:n perusoikeuksia ja -vapauksia on lujitettu. Kaikissa näissä asioissa keskeistä on yhteistyö jäsenvaltioiden kanssa: EU:n lainsäädännön täytäntöönpano ja soveltaminen on tulosta yhteisistä ponnisteluista, ja lainsäädännön noudattaminen edellyttää, että jäsenvaltio ryhtyy tarvittaviin toimiin, jotta vältetään mahdolliset rikkomiset ja korjataan ne viipymättä myös tehokkaan kansallisen oikeusjärjestelmän ja riippumattomien tuomioistuinten avulla.

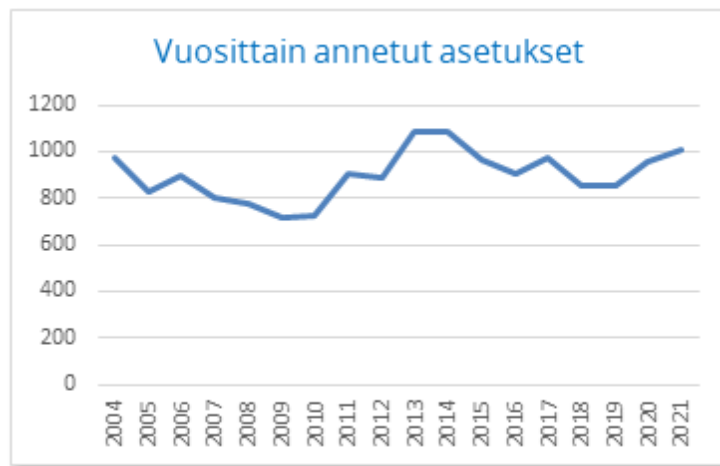
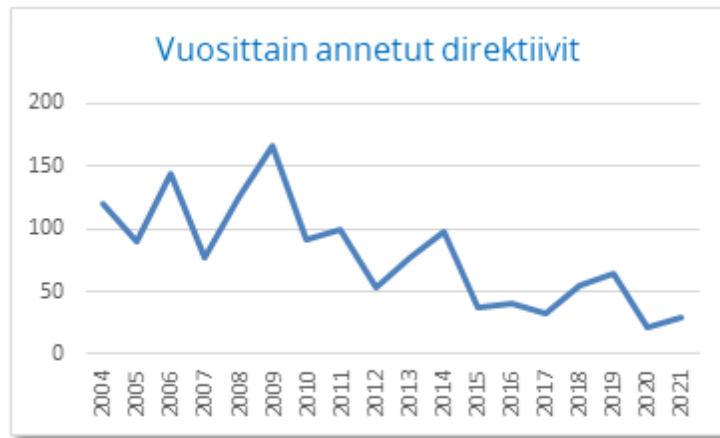
EU:n lainsäädännön täytäntöönpano ei ole kertaluonteinen tapahtuma, vaan se edellyttää vakaata ja jatkuvaa toimintaa komissiolta ja jäsenvaltioilta. Näin voidaan varmistaa EU:n sääntöjen johdonmukainen ja tehokas soveltaminen ja ehkäistä mahdollisia ongelmia. Nopeampainen kansainvälinen ympäristömme, odottamattomat kriisit ja uudet täytäntöönpanon valvontaan liittyvät haasteet edellyttävät, että komissio pohtii jatkuvasti keinoja edistää yhteisesti sovittujen sääntöjen täytäntöönpanoa ja soveltamista. Komissio ja jäsenvaltiot laativat parhaillaan tilanearviota, jonka tavoitteena on varmistaa, että käytettävissä on oikeat täytäntöönpanovälineet, jotta EU:n lainsäädäntö saadaan toimimaan käytännössä.¹⁰² Tässä arvioissa arvioidaan etenkin sitä, onko kantelujen, EU Pilot -menettelyjen ja rikkomisten tämänhetkinen käsittelytapa yhä tarkoituksenmukainen. Tämän analyysin osana on jo suunniteltu useita parannuksia täytäntöönpanotoimiin.

Ajan mittaan uusien direktiivien määrä on vähentynyt, kun taas **asetusten** käyttö lainsäädännöllisenä välineenä on lisääntynyt. Komissiolla on vakiintunut järjestelmä, jolla se seuraa ja valvoo, että direktiivit saatetaan nopeasti ja asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä. Asetusten täytäntöönpano ja soveltamisen valvonta on yhtä tärkeää, ja vaikka asetuksilla on välitön vaikutus, se kuitenkin perustuu usein kansallisten viranomaisten työhön. Jotkin asetukset edellyttävät kansallisen lainsäädännön muuttamista, ja monissa asetuksissa

¹⁰² Direktiivi (EU) 2015/2302, annettu 25 päivänä marraskuuta 2015, matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä.

¹⁰³ Komission tiedonanto ”Parempaa sääntelyä: yhteistyöllä parempaa lainsäädäntöä”, COM(2021)219.

keskeinen vastuu lainsäädännön täytäntöönpanosta annetaan kansallisille virastoille tai sääntelyviranomaisille. Tästä syystä komissio tehostaa toimiaan, jotta se voi seurata ja valvoa asetusten täytäntöönpanoa ja soveltamista nykyistä järjestelmällisemmin ja strategisemmin.

Komissio pitää **läpinäkyvyyttä** erittäin tärkeänä. Sen avulla suuri yleisö voi osallistua täytäntöönpanon valvonnan jaetun vastuun kantamiseen, minkä lisäksi se vauhdittaa lainsäädännön noudattamista jäsenvaltioissa. Tämän vuoksi komissio on vähitellen lisännyt julkista tiedottamista täytäntöönpanon valvontaan liittyvistä toimistaan. Vuotuisessa kertomuksessa EU:n lainsäädännön soveltamisen valvonnasta¹⁰⁴ esitetään tärkeimmät suuntauksat, kuvataan yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa ja selitetään keskeisimmät rikkomisia koskevat päätökset. Rikkomistapausten julkisessa rekisterissä¹⁰⁵ on ajantasaiset tiedot kuhunkin tapaukseen liittyvistä uusimmista vaiheista. Komissio julkaisee tiedotteita kaikista rikkomistapauksista tehdyistä päätöksistä ja antaa myös tarkempia tietoja tärkeimmistä päätöksistä. Suuri yleisö ja kansalaisyhteiskunnan edustajat ovat kuitenkin määrittäneet useita osa-alueita, joilla läpinäkyvydessä on vielä parantamisen varaa. Näitä osa-alueita ovat esimerkiksi rikkomusmenettelyä edeltävä EU Pilot -menettely, tapauksista laadittavat yhteenvedot ja ajantasaiset tilastot komission täytäntöönpanon valvontatoimista.

¹⁰⁴ https://ec.europa.eu/info/publications/annual-reports-monitoring-application-eu-law_en

¹⁰⁵ https://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/infringement_decisions/?lang_code=en

Komissio jatkaa julkisesti saataville asetettavien tietojen parantamista ja lisää niiden määrää järjestelmällisesti ja siten, että tiedot ovat helposti saatavilla. Tilannearviossa tarkastellaan tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa yksityiskohtaisemmin sitä, millaista lisätietoa tulisi asettaa julkisesti saataville ja millä välineillä.

Tilannearviossa pohditaan myös sitä, miten komission ja jäsenvaltioiden välistä **yhteistyötä** voitaisiin parantaa direktiivien nopean ja asianmukaisen noudattamisen edistämiseksi.

Komissio raportoi tilannearvion tuloksista vuoden 2023 aikana.